

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN

Erityiskertomus nro 20

2012

ONKO YHDYSKUNTAJÄTEHUOLLON
INFRASTRUKTUURIHANKKEIDEN RAHOITUS
RAKENNETOIMISTA VAIKUTTAVA TAPA AUTTAA
JÄSENVALTIOITA SAAVUTTAMAAN EU:N
JÄTEPOLITIIKAN TAVOITTEET?

Erityiskertomus nro 20 // 2012

ONKO YHDYSKUNTAJÄTEHUOLLON INFRASTRUKTUURIHANKKEIDEN RAHOITUS RAKENNETOIMISTA VAIKUTTAVA TAPA AUTTAA JÄSENVALTIOITA SAAVUTTAMAAN EU:N JÄTEPOLITIIKAN TAVOITTEET?

(annettu Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 287 artiklan 4 kohdan toisen alakohdan nojalla)

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURG

P. +352 4398-1
F. +352 4398-46410
Sähköposti: eca-info@eca.europa.eu
Internet: <http://eca.europa.eu>

Erityiskertomus nro 20 // 2012

Suuri määrä muuta tietoa Euroopan unionista on käytettävissä internetissä Europa-palvelimen kautta (<http://europa.eu>).

Luettelointitiedot ovat teoksen lopussa.
Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto, 2012

ISBN 978-92-9241-008-7
doi:10.2865/41627

© Euroopan unioni, 2012
Tekstin jäljentäminen on sallittua, kunhan lähde mainitaan.

Printed in Luxembourg

SISÄLLYS

Kohta

SANASTO

I-IV **TIIVISTELMÄ**

1-13 **JOHDANTO**

1-9 **YHDYSKUNTAJÄTEHUOLTO EU:SSA**

10-13 **KIINTEÄN YHDYSKUNTAJÄTTEeseen LIITTYVIEN INFRASTRUKTUURIEN OSARAHOITUS EU:N RAKENNETOIMIEN AVULLA**

14-19 **TARKASTUKSEN SISÄLTÖ JA LÄHESTYMISTAPA**

20-68 **HUOMAUTUKSET**

20-34 **ONKO YHDYSKUNTAJÄTEHUOLLON INFRASTRUKTUUREISSA ONNISTUTTU?**

23-28 JÄTEHUOLTOLAITOSTEN VAIKUTTAVUUDEN TASO VAIHTELI, MUTTA JÄTTEEN LAJITTELEMATTOMANA VASTAANOTTAVAT LAITOKSET JÄIVÄT TOIMINTATAVOITTEISTA

29-34 LÄHES KAIKKI INFRASTRUKTUURIT TÄYTTIVÄT YMPÄRISTÖVAATIMUKSET, MUTTA KAATOPAIKOISTA YLI KAKSI KOLMANNESTA OLI ILMAN RAHAVAKUUTTA, JOTA EDELLYTETÄÄN KAATOPAIKAN SULKEMIS- TAI JÄLKIHOULTOKULUJEN KATTAMISEKSI

35-44 **ONKO EU:N JÄTEPOLITIIKAN TAVOITTEET SAAVUTETTU ALUEELLISELLA TASOLLA?**

37-38 TIETOJEN RAPORTOINTI OLI EPÄJOHDONMUKAISTA

39 JÄTTEIDEN TUOTTAMINEN KASVOI KUUDELLA OTOKSEEN POIMITULLA ALUEELLA

40-42 AINOASTAAN NELJÄNNEKSEN OTOKSEEN POIMITUISTA ALUEISTA NOSTI MERKITTÄVÄSTI ERILLISERÄYSASTETTA, VÄHENSI KAATOPAIKAN KÄYTTÖÄ JA YLEISESTI OTTAEN EDISTI EU:N TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISTA

43-44 LAITTOMAT KAATOPAIKAT HÄVITETTIIN JOKA TOISELLA ALUEELLA, MUTTA JÄTE VIETIIN YLEENSÄ KÄSITTELEMÄTTÖMÄNÄ KAATOPAIKALLE

45-68 **TOTEUTETTIINKO EU:N RAHOITUKSEN VAIKUTTAVUUDEN MAKSIMOIMISEKSI TOIMENPITEITÄ?**

47-54 TIEDOTUSTOIMIEN SEKÄ HALLINNOLLISTEN JA TALOUDELLISTEN TUKITOIMENPITEIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOASTE VAIHTELI HUOMATTAVASTI OTOKSEEN POIMITUILLA ALUEILLA

55-60 KOMISSIO EI TOIMENPIDEOHJELMIA TAI HANKKEITA HYVÄKSYESSÄÄN KANNUSTANUT TOTEUTTAMAAN TUKITOIMENPITEITÄ

61-68 JÄTTEITÄ KOSKEVASSA EU:N SÄÄNTELYKEHYKSESSÄ JA EU:N SUUNTAVIIVOISSA HAVAITTIIN PUUTTEITA

69–77 **PÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET**

70–72 **YHDYSKUNTAJÄTEHUOLLON INFRASTRUKTUURIEN TULOKSELLISUUS**

73–74 **EU:N JÄTEPOLITIIKAN TAVOITTEET ALUETASOLLA**

75–77 **EU:N RAHOITUKSEN VAIKUTTAVUUDEN MAKSIMOINTIIN TÄHTÄÄVIEN TOIMENPITEIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANO**

- LIITE I – **JÄTTEIDEN SYNTYPAIKALTA ALKAVA JA LOPPUKÄSITTELYYN PÄÄTTYVÄ JÄTEHUOLTOJÄRJESTELMÄ**
- LIITE II – **JÄTEHUOLTOHANKKEISIIN TARKOITETTU RAKENNETOIMITUKI**
- LIITE III – **TARKASTETTAVIKSI VALITUT INFRASTRUKTUURIT**
- LIITE IV – **MYÖNNETYN TUEN TASO VERRATTUNA TUEN TASOON, JOSSA OTETAAN HUOMIOON KOTITALOUKSIEN KATTAMIEN TOIMINTAKULUJEN TASO**

KOMISSION VASTAUKSET

SANASTO

Biohajoava jäte: Jäte, joka voi hajota anaerobisesti tai aerobisesti, kuten elintarvike- ja puutarhajätteet sekä paperi ja kartonki.

EU-12: Jäsenvaltiot, jotka liittyivät Euroopan unioniin vuonna 2004 (10 jäsenvaltiota) ja vuonna 2007 (kaksi jäsenvaltiota).

EU-27: Euroopan unionin 27 jäsenvaltiota.

Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR): Rahoitusväline, jonka tarkoituksena on lisätä EU:n alueiden taloudellista ja sosiaalista koheesiota. EAKR:n tukitoimenpiteet pannaan täytäntöön lähinnä suuren määrän hankkeita kattavien toimenpideohjelmien ja yhtenäisten ohjelma-asiakirjojen avulla.

Hallinnolliset toimenpiteet: Tässä kertomuksessa hallinnollisilla toimenpiteillä tarkoitetaan lainsäädännön nojalla hyväksytyjä toimenpiteitä, joiden mukaan jätteen tuottajien, jätehuollosta vastaavien tahojen ja/tai kuntien on noudatettava tiettyjä vaatimuksia. Heidän on mm. pantava täytäntöön jätehuoltolaitosten lupa- ja tarkastusjärjestelmä, järjestettävä jätteen erilliskeräys sen syntypaikalla tai noudatettava kompostointia koskevia laatustandardeja.

Jättemaksu: Maksu, jonka kunnat veloittavat kotitalouksilta jätteen keruusta, käsittelystä ja loppukäsittelystä. Jättemaksut lasketaan eri tavoin kunnasta riippuen. Laskentaperusteita ovat mm. asuntojen tai talojen neliömäärä, kotitaloudessa asuvien henkilöiden määrä, juomavesikulutus ja tuotetun jätteen paino tai volyymi.

Jätteiden loppukäsittelyä koskeva vero: Taloudellinen toimenpide, jonka tarkoituksena on lisätä kaatopaikalle sijoittamisen kustannuksia ja tietyissä tapauksissa myös jätteiden polton kuluja ja täten kannustaa kierrätykseen. Vero maksetaan loppukäsittelyyn tarkoitettua jätetonnia kohti ja se veloitetaan kaatopaikka- ja/ tai polttomaksujen lisäksi.

Koheesiorahasto: Rahoitusväline, jonka tarkoituksena on lisätä taloudellista ja sosiaalista yhteenkuuluvuutta rahoittamalla ympäristö- ja liikennealan hankkeita jäsenvaltioissa, joissa henkeä kohden laskettu BKTL jää alle 90 prosenttiin EU:n keskiarvosta.

Liittymistä edeltävä rakennepolitiikan väline (ISPA): Rahoitusväline, jonka avulla hakijamaita autetaan liittymisen valmistelussa. Välineen kautta tuetaan infrastruktuurihankkeita ympäristöä ja liikennettä koskevilla EU:n painopistealueilla. Liittymisen jälkeen ISPA-hankkeista tuli koheesiorahaston hankkeita.

Ohjelmakausi: Rakennetoimimenojen monivuotinen suunnittelu- ja täytäntöönpanokehys.

Rakennetoimet: Tässä kertomuksessa rakennetoimilla tarkoitetaan Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR) ja koheesiorahastosta rahoitettavia tukitoimenpiteitä.

”Saastuttaja maksaa” -periaate: Periaatteen mukaisesti jätteen alkuperäisen tuottajan taikka nykyisen tai aiemman jätteen haltijan on vastattava jätehuollon kustannuksista (*lähde:* jätedirektiivi).

Suotovesi: Sijoitetun jätteen läpi suotautuva neste.

Taloudelliset toimenpiteet: Tässä kertomuksessa taloudellisilla toimenpiteillä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on EU:n jätepolitiikan mukaisesti toimia taloudellisina kannustimina, jotta toteutettaviksi valittaisiin jätehuoltovaihtoehtoja, joista aiheutuu vähemmän vahinkoa (esim. jätteet kierrätetään kaatopaikalle sijoittamisen sijaan). Taloudellisia toimenpiteitä ovat mm. ”maksu itse omat jätekustannuksesi” -maksut ja jätteiden loppukäsittelyä koskevat verot.

Tiedotustoimet: Tässä kertomuksessa tiedotustoimilla tarkoitetaan tiedonantotoimia, joiden tarkoituksena on lisätä jätehuoltopolitiikan vaikuttavuutta kannustamalla ihmisiä hyviin jätteiden loppukäsittelykäytäntöihin. Tiedotustoimia ovat mm. valistuskampanjat ja koulutusstrategiat.

Toimenpideohjelma: Komission hyväksymä asiakirja, joka laaditaan johdonmukaisten painopistealueiden pohjalta. Toimenpideohjelma käsittää monivuotisia toimenpiteitä, jotka kattavat suuren määrän hankkeita.

Vaikuttavuus: Saavutettujen tulosten ja asetettujen tavoitteiden välisen suhteen mitta.

Yhdyskuntajäte: Kunnallisviranomaisten keräämä tai niiden puolesta kerätty ja jätehuoltojärjestelmän kautta sijoitettu jäte. Suurin osa yhdyskuntajätteestä on peräisin kotitalouksista, mutta käsite pitää sisällään "samanlaiset" jätteet muista lähteistä, esimerkiksi kaupankäynnistä, toimistoista ja julkisista organisaatioista peräisin olevan jätteen. Yhdyskuntajätettä on mm. biohajoava materiaali, paperi, muovi, lasi, metalli ja tekstiilit (*lähde:* Eurostat).

TIIVISTELMÄ

I.

Vuonna 2010 kukin EU-27-jäsenvaltioiden kansalainen tuotti keskimäärin noin 500 kiloa yhdyskuntajätettä. Ilman asianmukaista keräystä, käsittelyä ja loppukäsittelyä jätteestä voi aiheutua ympäristöhaittoja. Tehokas jätehuolto voi kuitenkin parantaa resurssien käyttöä, sillä yhdyskuntajäte on myös raaka-ainelähde. Tämän vuoksi EU on ottanut käyttöön yhteiset standardit ja tavoitteet yhdyskuntajätehuoltoa koskevien direktiivien muodossa ja osarahoittanut jätehuollon infrastruktuureja erityisalueilla.

II.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastus kohdistui EU:n osarahoittamiin yhdyskuntajätehuollon infrastruktuureihin. Tilintarkastustuomioistuin tutki, oliko rahoitus vaikuttava tapa auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan EU:n jätepolitiikan tavoitteet. Tilintarkastustuomioistuin arvioi kahdeksalla alueella otokseen poimittujen 26 jätehuollon infrastruktuurin tuloksellisuutta ja arvioi EU:n jätepolitiikan tavoitteiden saavuttamista sekä tukitoimenpiteiden täytäntöönpanoa. Lisäksi arvioitiin komission toimintaa.

III.

Tilintarkastustuomioistuin totesi, että vaikka melkein kaikilla tarkastettaviksi valituilla alueilla havaittiin, että jätehuolto oli parantunut jonkin verran, yhdyskuntajätehuollon infrastruktuurien rahoittamiseen tarkoitettujen rakennetoimien vaikuttavuus kärsi tukitoimenpiteiden puutteellisesta täytäntöönpanosta:

- a) Osarahoitettujen infrastruktuurien tuloksellisuus riippui suuresti jätekeräykseen sovelletuista strategioista. Jäte sijoitettiin kaatopaikoille ilman asianmukaista esikäsittelyä, ja yleisesti ottaen kaatopaikkojen sulkemisesta ja jälkihuollosta aiheutuviin kuluihin ei ollut varattu riittävästi varoja.

TIIVISTELMÄ

- b) EU:n tavoitteiden saavuttamista koskevaa raportointia häiritsi se, että tiedot eivät olleet luotettavia. Tämä teki seurannan komissiolle vaikeaksi. Vaikka jätehuollossa havaittiin melkein kaikilla alueilla jonkinlaista edistymistä, henkeä kohti tuotettujen jätteiden määrä kasvoi kuudella kahdeksasta tarkastetusta alueesta. Niillä kahdella alueella, joilla EU:n tavoitteiden saavuttamista edistettiin, biohajoava jäte kerättiin erikseen ja laajemmin sovellettavat kaatopaikkaverot vähensivät jätteen sijoittamista kaatopaikalle. Jäte sijoitettiin kaatopaikalle yleensä ilman asianmukaista esikäsittelyä.
- c) Sekä tiedotustoimet että hallinnolliset ja taloudelliset tukitoimenpiteet olivat puutteellisia, joten EU:n rahoituksen vaikuttavuus jäi maksimoimatta. Näiden tukitoimenpiteiden täytäntöönpano ei lukeutunut EU:n avustuksen saamisen ehtoihin. Puutteita havaittiin myös jätteitä koskevassa EU:n sääntelykehyksessä ja EU:n suuntaviivoissa.
- IV.**
Tilintarkastustuomioistuin esittää seuraavat suositukset:
- a) Jäsenvaltioiden olisi panostettava sellaisiin jätehuollon infrastruktuureihin, joiden avulla syntypaikalla eroteltu jäte käsitellään, ja varmistettava, että kaatopaikat esikäsittelevät jätteen ennen loppukäsittelyä ja että kaatopaikkojen rahavakuudet riittävät kattamaan sulkemiseen ja jälkihuoltoon liittyvät kulut. Komission olisi ennen EU:n rahoitustuen myöntämistä vaadittava, että jäsenvaltiot panevat nämä suositukset täytäntöön.
- b) Jäsenvaltioiden olisi kehitettävä luotettavia ja kattavia jätehuoltotietokantoja ja komission olisi testattava jäsenvaltioilta saamiensa tilastotietojen luotettavuus. Komission, parlamentin ja neuvoston olisi harkittava, olisiko EU:n rahoitustuki kytkettävä EU:n jätepolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen.
- c) Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tiedotustoimia sekä hallinnollisia ja taloudellisia toimenpiteitä osarahoitettujen infrastruktuurien tueksi. Jäsenvaltioiden olisi eritoten kiinnitettävä enemmän huomiota julkiseen osallisuuteen ja sääntöjen noudattamiseen ja toteutettava erilliskeräyksiä. Myös biohajoava jäte olisi kerättävä erikseen siinä tapauksessa, että erilliskeräys katsotaan kustannustehokkaaksi. Lisäksi olisi kannettava kaatopaikkaverot ja tarjottava maksuja alentavia kannusteita, joiden tarkoituksena on ehkäistä jätteiden syntymistä ja kannustaa kierrätykseen. Komission olisi ennen EU:n rahoitustuen myöntämistä vaadittava, että jäsenvaltiot panevat nämä suositukset täytäntöön. Tukitasoa olisi alennettava, jos "saastuttaja maksaa" -periaatetta ei sovelleta.
- d) Komission olisi parannettava jätteitä koskevaa EU:n sääntelykehystä ja EU:n suuntaviivoja. Komission olisi esimerkiksi ehdotettava jätteiden syntymisen ehkäisemiseen tähtäviä tavoitteita, selkiytettävä loppukäsittelyä edeltävän käsittelyn käsitettä, tarkasteltava mahdollisuutta kehittää jäsenvaltioiden kanssa EU:n laatustandardit kompostoinnille ja annettava asianmukaista neuvontaa ja levitettävä parhaita käytäntöjä kaatopaikkojen sulkemiseen ja jälkihuoltoon liittyvien kulujen arviointimenetelmän osalta.

JOHDANTO

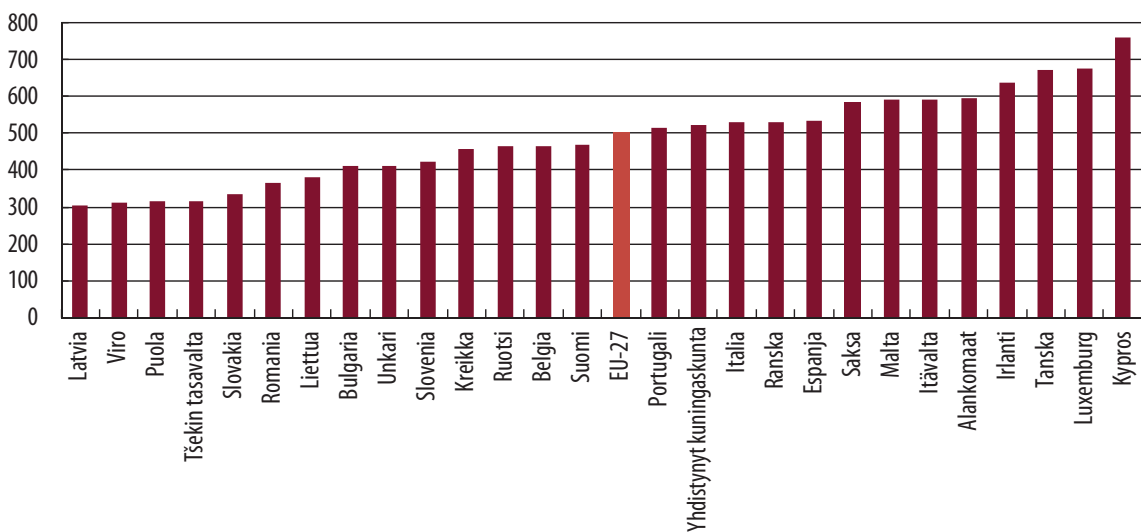
YHDYSKUNTAJÄTEHUOLTO EU:SSA

1. Yhteiskunta on vaurastunut ja kulutus- ja tuotantotasot nousseet viimeisten kymmenen vuoden aikana Euroopassa. Vuonna 2010 kukin EU:n kansalainen tuotti keskimäärin 502 kg yhdyskuntajätettä. Määrä vaihteli Latviassa mitatusta 304 kg:sta Kyproksen 760 kg:aan (ks. **kaavio 1**).
2. Jos yhdyskuntajätettä ei kerätä, käsitellä ja loppukäsitellä kunnolla, se uhkaa kansanterveyttä ja sillä voi olla kielteisiä ympäristövaikutuksia ilmaan (kasvihuonekaasut), maaperään (laittomasta jätteiden kaadosta tai puutteellisesti valvotuista kaatopaikoista johtuva suotovesi) ja vesistöihin (jätteitä pääsee veteen ja pohjavesikerrostumiin tai pintaveteen). Lisäksi yhdyskuntajätteestä voi aiheutua hajuhaittaa.

KAAVIO 1

VUONNA 2010 HENKILÖÄ KOHTI TUOTETTU YHDYSKUNTAJÄTEMÄÄRÄ JÄSENVALTIOITTAIN

(kg/henkilö)

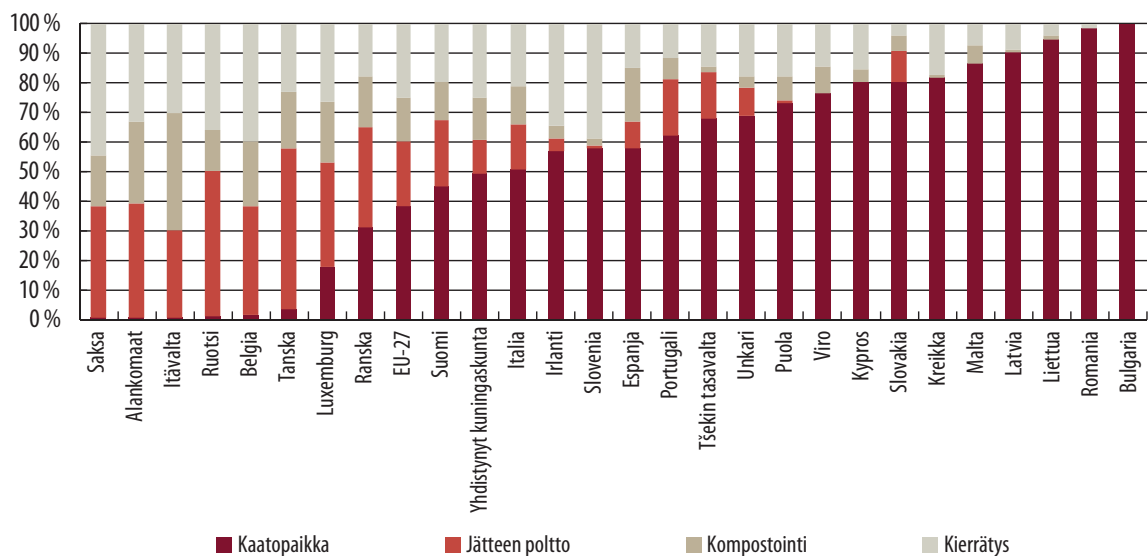
Lähde: Eurostat.

3. Asianmukaisella jätehuollolla voidaan parantaa resurssien käyttöä, sillä yhdyskuntajätettä voidaan hyödyntää raaka-ainelähteenä. Paperi, pahvi, metalli, lasi ja muovi voidaan kierrättää, ja biohajoava jäte voidaan muuttaa ravinteikkaaksi kompostiksi, jota voidaan käyttää maataloudessa maaperän parantamiseen. Jäljelle jäävä jäte voidaan polttaa (energian talteenotto) tai vaihtoehtoisesti loppukäsittelä kaatopaikalla.
4. Yhdyskuntajätehuollon keskeiset osatekijät esitetään kaavion muodossa **liitteessä I**. Tavanomainen yhdyskuntajätehuollon järjestelmä muodostuu (erillisestä tai erottelemattomasta jätteiden syntypaikalla tapahtuvasta) jätteiden keräyksestä ja seuraavanlaisista infrastruktuureista:
- Lajitteluasema: Kierrätettävä jäte, kuten paperi ja pahvi, lasi, pakkausmateriaali ja metalli, erotellaan manuaalisesti lajitteluhihnalla ja/tai automaattisesti, esimerkiksi ilmavirran tai optisen lajittelijan avulla.
  - Kompostointilaitos ja anaerobinen mädätyslaitos: Kyseisissä laitoksissa käsitellään biohajoavaa jätettä. Kompostointilaitoksella biohajoava jäte muutetaan aerobisen biologisen prosessin avulla tasaiseksi rakeiseksi aineeksi, jota voidaan käyttää maaperän parantamiseen. Anaerobisissa mädätyslaitoksissa hajoamista edesautetaan kemikaalien avulla. Biohajoava jäte mädätetään ilmattomassa tilassa bakteerien avulla runsaasti metaania sisältäväksi biokaasuksi, jota voidaan käyttää energian tuottamiseen.
  - Mekaaninen biologinen käsittelylaitos: Lajittelussa hyödynnetään myös biologista käsittelyä, kuten kompostointia tai anaerobista mädätystä. Mekaanisessa käsittelyvaiheessa erotetaan biohajoava jäte ja jätteiden kuivat osat. Tietyissä tapauksissa erotellaan myös kierrätettävät jätteet. Tämän jälkeen biohajoava aine käsitellään biologisesti.
  - Polttolaitos: Laitos, jossa jäte poltetaan ja energia otetaan mahdollisesti talteen.
  - Kaatopaikka: Maaperään tai maan pinnalle sijoitetun jättemateriaalin loppukäsittelypaikka.

5. Jätteen sijoittaminen kaatopaikalle on edelleen pääasiallinen jätehuoltovaihtoehto useimmissa EU:n jäsenvaltioissa, vaikka energian talteenoton ja erityisesti kierrätyksen merkitys on viime vuosina kasvanut (ks. **kaavio 2**).
6. EU on ottanut käyttöön yhdyskuntajätehuoltoa koskevia yleisiä periaatteita sekä yhteisiä standardeja ja tavoitteita direktiivien muodossa. Tarkoituksena on vähentää yhdyskuntajätteestä ympäristölle ja kansanterveydelle aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia ja edistää tehokkaampaa resurssien käyttöä.

KAAVIO 2

YHDYSKUNTAJÄTTEIDEN KÄSITTELY VUONNA 2010 JÄSENVALTIOITTAIN

Lähde: Eurostat.

7. EU jätepolitiikan kehys vahvistettiin 15 päivänä heinäkuuta 1975¹ annetulla direktiivillä. Direktiivin mukaan EU:n jätepolitiikka perustuu jätteen syntymisen ehkäisemisen, uudelleenkäytön ja kierrättämisen edistämiseen. Jos jätteen tuottamista ei voida ehkäistä, mahdollisimman suuri osa materiaaleista olisi hyödynnettävä, mieluiten kierrättämällä, ja jätteen sijoittamista kaatopaikalle olisi käytettävä ainoastaan viimeisenä keinona. Direktiivissä otettiin myös käyttöön ”saastuttaja maksaa”-periaate. Vuoden 2008 jätedirektiivissä² näitä periaatteita kehitettiin edelleen vahvistamalla pakollinen viisiportainen jätehierarkiapyramidi (ks. **kaavio 3**).
8. Jätedirektiiviä täydennettiin useilla erityisdirektiiveillä, jotka koskivat jätteen käsittelyä (kaatopaikat³ ja jätteenpolto⁴) tai erityisiä jätevirtoja, kuten pakkauksia⁵ tai sähkö- ja elektroniikkalaitteita⁶. Näissä direktiiveissä jäsenvaltioille asetettiin määrällisiä tavoitteita, jotka koskivat biohajoavan jätteen kaatopaikalle kulun estämistä, pakkauksien kierrättämisen ja hyödyntämistä sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromun erilliskeräystä. Tavoitteiden saavuttamiselle asetettuja määräaikoja pidennettiin tiettyjen jäsenvaltioiden kohdalla. Tarkoituksena oli ottaa huomioon, missä tilassa maiden jätehuolto on, kun ne alkavat soveltaa kyseisiä direktiivejä (ks. **taulukko 1**).

KAAVIO 3

JÄTEHIERARKIAPYRAMIDI

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

¹ Neuvoston direktiivi 75/442/EY, annettu 15 päivänä heinäkuuta 1975, jätteistä (EYVL L 194, 25.7.1975, s. 39). Vuonna 1991 direktiiviä muutettiin 18 päivänä maaliskuuta 1991 annetulla neuvoston direktiivillä 91/156/EY (EYVL L 78, 26.3.1991, s. 32). Direktiivi on jälkeänpäin kodifioitu 5 päivänä huhtikuuta 2006 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2006/12/EY (EUVL L 114, 27.4.2006, s. 9), joka kumottiin 19 päivänä marraskuuta 2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/98/EY (EUVL L 312, 22.11.2008, s. 3).

² Direktiivi 2008/98/EY.

³ Neuvoston direktiivi 1999/31/EY, annettu 26 päivänä huhtikuuta 1999, kaatopaikoista (EYVL L 182, 16.7.1999, s. 1).

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2000/76/EY, annettu 4 päivänä joulukuuta 2000, jätteenpoltoista (EYVL L 332, 28.12.2000, s. 91). Direktiivi kumottiin teollisuuden päästöistä 24 päivänä marraskuuta 2010 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2010/75/EU (EUVL L 334, 17.12.2010, s. 17).

⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 94/62/EY, annettu 20 päivänä joulukuuta 1994, pakkauksista ja pakkauksijätteistä (EYVL L 365, 31.12.1994, s. 10). Direktiiviä muutettiin 11 päivänä helmikuuta 2004 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2004/12/EY (EUVL L 47, 18.2.2004, s. 26) ja 9 päivänä maaliskuuta 2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/20/EY (EUVL L 70, 16.3.2005, s. 17).

9. Jätehuoltopolitiikan vaikuttavuutta voidaan parantaa tukitoimenpiteiden avulla, kuten järjestämällä tiedotus- ja valistuskampanjoita, muuttamalla hallinnollisia menettelyjä tai ottamalla käyttöön taloudellisia kannusteita tai lannisteita. Joskus näitä vaaditaan sääntelykehyksessä, kuten tapahtuu mm. riittävän kuluttajavalistuksen kohdalla, mutta muissa tapauksissa toiminta pohjautuu yhdyskuntajätehuollosta saatuun kokemukseen, kuten esim. jätteen loppukäsittelyä koskevan veron täytäntöönpanon tai biohajoavan jätteen erilliskeräyksen kohdalla.

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2002/96/EY, annettu 27 päivänä tammikuuta 2003, sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta (EUVL L 37, 13.2.2003, s. 24). Direktiiviä muutettiin 8 päivänä joulukuuta 2003 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2003/108/EY (EUVL L 345, 31.12.2003, s. 106) ja 11 päivänä maaliskuuta 2008 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2008/34/EY (EUVL L 81, 20.3.2008, s. 65). Direktiivi laadittiin uudelleen ja 4 päivänä heinäkuuta 2012 annettiin sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2012/19/EU (EUVL L 197, 24.7.2012, s. 38).

TAULUKKO 1

JÄSENVALTIOILLE ASETETUT TAVOITTEET

Direktiivit	Tavoitteet
Kaatopaikkadirektiivi	<p>Yleistavoite: Kaatopaikalle sijoitettavan biohajoavan yhdyskuntajätteen määrää on vähennettävä siten, että määrä on vuoden 2006 loppuun mennessä 75 prosenttia, vuoden 2009 loppuun mennessä 50 prosenttia ja vuoden 2016 loppuun mennessä 35 prosenttia vuonna 1995 tuotetun biohajoavan yhdyskuntajätteen kokonaismäärästä.</p> <p>Portugalille ja Romanialle asetettu erityistavoite: Määräajat ovat vastaavasti vuosien 2010, 2013 ja 2020 loppuun mennessä.</p>
Pakkausdirektiivi	<p>Yleistavoite: Vuoden 2008 loppuun mennessä vähintään 60 prosenttia pakkausjätteen painosta on hyödynnettävä ja vähintään 55 prosenttia ja enintään 80 prosenttia on kierrätettävä. Lisäksi on saavutettava seuraavat kierrätyksen vähimmäistavoitteet pakkausjätteessä olevien materiaalien osalta: 60 prosenttia lasin painosta, 60 prosenttia paperin ja pahvin painosta, 50 prosenttia metallin painosta, 22,5 prosenttia muovin painosta ja 15 prosenttia puun painosta.</p> <p>Portugalille asetettu erityistavoite: Vuoden 2005 loppuun mennessä pakkausjätteestä olisi hyödynnettävä 50–65 prosenttia ja pakkausjätteen sisältämien pakkausmateriaalien kokonaispainosta olisi kierrätettävä 25–45 prosenttia (vähintään 15 prosenttia kunkin pakkausmateriaalin painosta). Vuodelle 2008 asetettu yleistavoite olisi saavutettava vuoteen 2011 mennessä.</p> <p>Romanialle asetettu erityistavoite: Vuodelle 2008 asetettu yleistavoite ja välitavoitteet on saavutettava vuoteen 2013 mennessä.</p>
Sähkö- ja elektroniikkaromu-direktiivi	<p>Yksityistalouksista on erilliskerättävä sähkö- ja elektroniikkaromua asukasta kohti vuodessa keskimäärin vähintään 4 kg vuoden 2006 loppuun mennessä.</p> <p>Romanialle asetettu erityistavoite: Yksityistalouksista on erilliskerättävä sähkö- ja elektroniikkaromua asukasta kohti vuodessa keskimäärin vähintään 2 kg vuoden 2006 loppuun mennessä, vähintään 3 kg vuoden 2007 loppuun mennessä ja vähintään 4 kg vuoden 2008 loppuun mennessä.</p>

Lähde: EU:n jätedirektiivit.

KIINTEÄN YHDYSKUNTAJÄTTEESEEN LIITTYVIEN INFRASTRUKTUURIEN OSARAHOITUS EU:N RAKENNETOIMIEN AVULLA

- 10.** Jäsenvaltiot voivat pyytää, että EU rahoittaa tiettyjen alueiden yhdyskuntajätehuollon infrastruktuureja Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja koheesiorahaston kautta. Näistä rahastoista sidottiin ohjelmakaudelle 2000–2006 yhdyskunta- ja teollisuusjäteinfrastruktuureja varten 4,6 miljardia euroa. Kaudella 2007–2013 jäteinfrastruktuureille tarkoitettu EU:n rahoitusosuus kasvaa 6,2 miljardiin euroon. Tästä määrästä noin 70 prosenttia on EU-12-jäsenvaltioita varten. EU:n kummallekin ohjelmakaudelle sitomat määrät esitetään jäsenvaltioittain *liitteessä II*.
- 11.** Komissio panee osarahoitetut infrastruktuurit täytäntöön yhdessä jäsenvaltioiden kanssa (yhteishallinnointi), mutta toteuttaa EU:n talousarviota omalla vastuullaan⁷. Ohjelmakaudella 2000–2006 komissio hyväksyi toimenpideohjelmien lisäksi jäsenvaltioiden toimittamat hakemukset kaikkien koheesiorahaston hankkeiden osalta ja sellaisten Euroopan aluekehitysrahaston hankkeiden osalta, joiden kokonaiskulut olivat yli 50 miljoonaa euroa (suurhankkeet). Ohjelmakaudella 2007–2013 komission hyväksyntää edellytetään ohjelmien lisäksi ainoastaan hankkeille, joiden kulut ovat yli 50 miljoonaa euroa⁸.
- 12.** Seuraavilla kahdella komission⁹ pääosastolla on merkittävä rooli yhdyskuntajätealalla:
- EU:n ympäristöpolitiikasta jätehuollon alalla vastaa ympäristöasioiden pääosasto. Sen tehtävänä on seurata alan lainsäädännön täytäntöönpanoa (kuten erityistavoitteiden saavuttamista). Alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto kuulee ympäristöasioiden pääosastoa, kun se tarkastaa ehdotettujen toimenpideohjelmien ja suurhankkeiden laadun¹⁰.
  - Alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto vastaa EU:n aluepolitiikan määrärahoista, joilla voidaan osarahoittaa jätehuollon infrastruktuurihankkeita.
- 13.** Ohjelmakaudella 2000–2006 rakennetoimista osarahoitettiin pääasiassa seuraavanlaisia jätehuollon infrastruktuureja: lajitteluasemia (ks. *kuva 1*), kompostointilaitoksia ja anaerobisia mädätyslaitoksia (ks. *kuva 2*), mekaanisia biologisia käsittelylaitoksia, erilliskeräysjärjestelmiä ja kaatopaikkoja (sekä uusien rakentamista että vanhojen sulkemista ja maa-alueen kunnostusta) (ks. *kuva 3*). Tällaisten infrastruktuurien odotetaan edistävän EU:n jätepolitiikan tavoitteiden saavuttamista ohjaamalla biohajoava jäte pois kaatopaikalta ja nostamalla kierrätysastetta (ks. *laatikko 1*).

⁷ SEU, 17 artiklan 1 kohta, ja SEUT, 317 artikla.

⁸ Määrä oli ympäristön osalta 1. tammikuuta 2007 ja 25. kesäkuuta 2010 välisenä aikana 25 miljoonaa euroa.

⁹ Tilastoinnin pääosaston vastuulla on koordinoida Euroopan tilastojärjestelmää ja toimittaa muille komission yksiköille tarkoituksenmukaisia tilastotietoja. Se laatii valtaosan jätetilastoista, joiden pääasiallinen käyttäjä on ympäristöasioiden pääosasto.

¹⁰ Myös ohjelmakaudella 2000–2006 alue- ja kaupunkipolitiikan pääosasto kuuli ympäristöasioiden pääosastoa koheesiorahaston hankehakemusten osalta.

ESIMERKKEJÄ EU:N OSARAHOITTAMISTA JÄTEHUOLLON INFRASTRUKTUUREISTA

Portugalissa sijaitseva lajitteluasema (RESITEJO), jonka kapasiteetti oli 9 000 tonnia vuodessa, pyrki hyödyntämään pakkausjätteen ja jätteen synty paikalla erotellun paperin ja lasin eräessä kuntayhtymässä. Kierrätettävät materiaalit lajiteltiin manuaalisesti ja myytiin kierrätysyrityksille. Jäljelle jäävä jäte vietiin viereiselle kaatopaikalle. EU:n tukeen oikeutetun hankkeen kulut olivat 2,28 miljoonaa euroa. EAKR osarahoitti hanketta 1,71 miljoonalla eurolla.

Romaniassa kompostointilaitoksen (Râmnicu Vâlcea) tarkoituksena oli käsitellä kotitalouksista erikseen kerättyä biohajoavaa jätettä sekä kunnan puistoista peräisin olevaa kasvijätettä kompostointia varten. Laitos pystyy käsittelemään 14 400 tonnia jätettä vuodessa. Laitoksen tehtävänä oli ohjata biohajoava jäte pois kaatopaikalta kaatopaikkadirektiivin tavoitteiden mukaisesti. Infrastruktuuri oli osa integroidun jätehuollon hanketta, joka maksoi 14,67 miljoonaa euroa. EU antoi hankkeelle tukea 11 miljoonaa euroa.

Espanjassa toteutetun hankkeen (Alt Empordà) yhteydessä kaatopaikkaa laajennettiin (laajennuksen jälkeen sen kapasiteetti oli 1 167 603 m³). Lisäksi parannettiin kaasun ja suotoveden keräykseen ja käsittelyyn tarkoitettuja yksiköjä. Tarkoituksena oli vähentää kaatopaikan ympäristövaikutuksia. Hankkeen kulut olivat 5,71 miljoonaa euroa. Koheesiorahasto antoi hankkeelle tukea 4,57 miljoonaa euroa.

Kuva 1 – Lajitteluasema

Kuva 2 – Kompostointilaitos

Kuva 3 – Kaatopaikka

TARKASTUKSEN SISÄLTÖ JA LÄHESTYMISTAPA

14. Tarkastuksen päätavoitteena oli arvioida, onko jätehuollon infrastruktuurihankkeiden rahoitus rakennetoimista vaikuttava tapa auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan EU:n jätepolitiikan tavoitteet.

15. Tilintarkastustuomioistuin esitti seuraavat kolme kysymystä:

- a) Onko yhdyskuntajätehuollon infrastruktuureissa onnistuttu?
- b) Onko EU:n jätepolitiikan tavoitteet saavutettu alueellisella tasolla¹¹?
- c) Onko EU:n rahoituksen vaikuttavuuden maksimoimiseksi toteutettu toimenpiteitä?

16. Tarkastuksessa sovellettuja arviointikriteerejä selitetään jäljempänä kertomuksessa kunkin tarkastuskysymyksen yhteydessä (ks. kohdat 20, 21, 35 ja 45). Kuten toiminnantarkastuksissa yleensä on tapana, kriteereissä otetaan huomioon esimerkkejä alalla havaituista hyvistä käytännöistä (ks. kohta 9).

17. Tarkastus toimitettiin Euroopan komissiossa ja kahdeksalla alueella neljässä jäsenvaltiossa (Espanjassa, Italiassa, Portugalissa ja Romaniassa). Infrastruktuureista poimitussa otoksessa painopiste oli niissä jäsenvaltioissa ja alueissa, jotka saavat suuren määrän EU:n jätehuollon alan rahoitustukea ohjelmakausilla 2000–2006 ja 2007–2013 ja joissa oli tarkastuksen aikaan vaikuttavuuden arviointia ajatellen riittävä määrä loppuun saatettuja hankkeita. Tarkastettujen infrastruktuurien ja arvioitujen toimenpideohjelmien luettelo esitetään **liitteessä III**.

18. Tarkastuksen yhteydessä arvioitiin:

- a) ohjelmakaudella¹² 2000–2006 osarahoitettujen 26 jätehuollon infrastruktuurin tuloksellisuus; otokseen oli poimittu viisi lajitteluasema, seitsemän kompostointilaitosta tai anaerobista mädätyslaitosta, seitsemän mekaanista biologista käsittelylaitosta ja seitsemän kaatopaikkaa
- b) kiinteitä yhdyskuntajätteitä koskevien EU:n tavoitteiden saavuttaminen kahdeksalla tarkastetulla alueella
- c) tukitoimenpiteiden täytäntöönpano otokseen poimituilla alueilla sekä EU:n rahoituksen vaikuttavuuden maksimointiin tähtäävä komission toiminta.

¹¹ EU:n jätedirektiiveissä tavoitteet ja päämäärät asetetaan jäsenvaltioille. Tarkastuksen yhteydessä arvioitiin kuitenkin sitä, miten alueet ovat edistäneet EU:n asettamien tavoitteiden ja päämäärien saavuttamista, koska ne yleensä vastaavat jätehuoltosuunnitelmien laadinnasta ja saavat yhdyskuntajätehuollon infrastruktuureille tarkoitettua EU:n rahoitustukea.

¹² Koheesiorahasto antoi rahoitustukea 15:lle jätehuollon infrastruktuurille (mukana oli myös viisi entistä ISPA:n rahoittamaa laitosta, joiden kehittäminen oli aloitettu Romaniassa silloin kun maasta oli tulossa jäsenvaltio). Avustuksen hyväksyi komissio. Yksitoista infrastruktuuria oli toimenpideohjelmiin sisältyviä EAKR:n hankkeita, jotka asiasta vastaavat hallintoviranomaiset olivat hyväksyneet.

19. Tarkastus toimitettiin vuoden 2011 tammikuun ja marraskuun välisenä aikana. Hanketiedostot käytiin läpi komissiossa ja otokseen poimituissa neljässä jäsenvaltiossa. Lisäksi haastateltiin komission henkilöstöä, jäsenvaltioiden viranomaisia ja infrastruktuurien toiminnanharjoittajia. Tarkastuksen aikana käytiin kaikissa otokseen poimituissa jätehuollon infrastruktuureissa. Tilintarkastustuomioistuimella oli apunaan ulkoisia riippumattomia yhdyskuntajätehuollon asiantuntijoita. Tarkastuskriteerit vahvistettiin ulkoisten asiantuntijoiden avustuksella ja niistä keskusteltiin komission kanssa tarkastuksen suunnitteluvaiheessa.

HUOMAUTUKSET

ONKO YHDYSKUNTAJÄTEHUOLLON INFRASTRUKTUUREISSA ONNISTUTTU?

20. Osarahoitettujen infrastruktuurien tuloksellisuuden pitäisi olla linjassa niiden teknisen suunnittelun, rahoitushakemuksen ja yleisesti hyväksytyjen standardien kanssa.
21. Jätedirektiivin mukaisesti jätehuoltoinfrastruktuurien suunnittelussa ja toiminnassa on varmistettava, että jäte käsitellään ja loppukäsitellään siten, että vesistöihin, ilmaan ja maaperään ei kohdistu riskiä ja että ei aiheudu melu- tai hajuhaittoja. Lisäksi kaatopaikkadirektiivissä vaaditaan, että kaatopaikan sulkemisesta ja jälkihuollosta aiheutuvien kulujen kattamiseksi on asetettava rahavakuus ainakin 30 vuodeksi, sillä mahdolliset ympäristöuhat ovat edelleen olemassa toiminnan loputtua.
22. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti,
- olivatko osarahoitetut yhdyskuntajätehuollon infrastruktuurit vaikuttavia toiminnalta odotettujen tulosten saavuttamisen osalta
  - oliko osarahoitettujen yhdyskuntajätehuollon infrastruktuurien toiminnasta aiheutunut ympäristöongelmia.

¹³ Lajitteluasemalla käsiteltyjen jätetonnien ja uusiomateriaalitonnien suhdetta ilmaiseva luku.

JÄTEHUOLTOLAITOSTEN VAIKUTTAVUUDEN TASO VAIHTELI, MUTTA JÄTTEEN LAJITTELEMATTOMANA VASTAANOTTAVAT LAITOKSET JÄIVÄT TOIMINTATAVOITTEISTA

LAJITTELUASEMAT

23. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti viisi lajitteluasemaa, joiden oli tarkoitus hyödyntää kotitalouksien jätteiden syntypaikalla erottelemaa pakkausjätettä (ja joissain tapauksissa paperia ja lasia). Lajitteluasemien toiminta oli yleisesti ottaen tyydyttävää teknisen suunnittelun ja yleisesti hyväksytyjen standardien panos-tuotossuhteen¹³ ja uusiomateriaalien laadun osalta:
- lajitteluasemat hyödynsivät vastaanotetusta pakkausjätteestä 50–74 prosenttia
  - uusiomateriaalien laatu vastasi yleensä markkinoilla käytössä olevia eritelmiä ja oli täten myytävissä.

- 24.** Viidestä lajitteluasemasta kolme ylitti suunnitellun kapasiteetin; ne toimivat kapasiteettiinsa nähden 106–154 prosentin teholla kuudennen tai seitsemännän toimintavuoden jälkeen. Tämä johtui infrastruktuurien suunnitteluvaiheessa esiintyneistä puutteista. Yhdessä tapauksessa lajitteluasema palveli useampaa kuntaa kuin oli alun perin suunniteltu, ja kahdessa tapauksessa jätteen syntypaikalla erikseen kerättyä jätettä oli arvioitua enemmän. Ylikuormituksen riskinä on, että uusiomateriaalien osuus vähenee ja että kierrätysyritysten edellyttämiä uusiomateriaalien laatustandardeja ei saavuteta.

KOMPOSTOINTILAITOKSET JA ANAEROBISET MÄDÄTYSLAITOKSET

- 25.** Tarkastettujen seitsemän kompostointilaitoksen ja anaerobisen mädätyslaitoksen tehtävänä oli käsitellä biohajoava jäte kompostointia varten. Kyseisten laitosten tuloksellisuus vaihteli. Tilintarkastustuomioistuon teki seuraavat havainnot:
- a) Tuotetun kompostin määrä suhteessa laitoksiin toimitettujen yhdyskuntajätetonnien määrään ei yltänyt tavoitearvoihin neljässä otokseen poimitussa laitoksessa (panos-tuotossuhde vaihteli kyseisissä laitoksissa yhdestä prosentista 22 prosenttiin), minkä vuoksi merkittävä määrä jäljelle jäävää jätettä sijoitettiin kaatopaikalle.
  - b) Kahdessa laitoksessa ei saavutettu kompostille hakemuksissa asetettuja laatutavoitteita. Tämä päti erityisesti sekajätteestä tuotettuun kompostiin. Korkea raskasmetallipitoisuus vähensi kompostin sopivuutta muihin käyttötarkoituksiin, kuten maatalouteen. Kolmannessa laitoksessa raskasmetallipitoisuus testattiin ainoastaan ensimmäisenä toimintavuonna eikä seuraavina neljänä vuonna.

LAATIKKO 2

ESIMERKKI ONNISTUNEESTA KOMPOSTIN KAUPANPITÄMISESTÄ

Noin yhtä miljoonaa asukasta palveleva portugalilainen kompostointilaitos (LIPOR) vastaanotti ainoastaan erilliskerättyä biohajoavaa jätettä, joka oli joko elintarvike- tai keittiöjätettä tai kasvijätettä. Laitoksen toiminnanharjoittaja asetti painopisteen biohajoavan jätteen asianmukaiseen lajitteluun ja keräämiseen mm. valistuskampanjoiden avulla. Tarkoituksena oli parantaa kompostoitavan raakamateriaalin laatua. Vuonna 2010 laitos tuotti 10 027 tonnia korkealuokkaista kompostia. Kompostitonni oli helppo pitää kaupan keskimäärin 71,8 euron hintaan.

- c) Tuotettu komposti oli vaikea myydä viidessä otokseen poimituista seitsemästä laitoksesta, koska kompostimarkkinat¹⁴ eivät olleet kehittyneet ja koska komposti oli huonolaatuista. Kompostitonni myytiin lopulta alle euron hintaan. Kahdessa tapauksessa varasto kasvoi, vaikka tuotanto jäi huomattavasti tavoitteista.
- d) Kaksi laitosta käytti toimintaansa alle 10 prosenttia kapasiteetistaan. Syynä tähän oli se, että suurin osa erilliskerätystä biohajoavasta jätteestä oli käyttökelvotonta, koska jäte sisälsi muunlaisia jätteitä. Tästä seurasi, että jäte oli sijoitettava suoraan kaatopaikalle. Kaksi muuta laitosta sitä vastoin olivat ylikuormittuneita, sillä ne toimivat kapasiteettiinsa nähden 102 ja 119 prosentin teholla.

¹⁴ Kompostimarkkinat ovat asianmukaiset, jos kompostin laatustandardit on laadittu; on tehty selväksi, mitkä ovat kompostin asianmukaiset käyttömahdollisuudet, ja on toteutettu kompostin käytön edistämiseen tähtäviä valistuskampanjoita.

MEKAANISET BIOLOGISET KÄSITTELYLAITOKSET

- 26.** Tarkastetuista mekaanisista biologisista käsittelylaitoksista kuusi oli toiminnassa. Vuonna 2003 valmiiksi saatu Apuliassa sijaitseva seitsemäs laitos ei ollut tarkastuksen aikaan toiminnassa, koska toimintasopimuksen myöntämisessä esiintyi merkittäviä ongelmia ja koska tarvittavien lupien saaminen oli viivästynyt. Vuodesta 2003 alkaen laitoksen kunnossapito oli ollut konservatiivista. Kunnossapito maksoi jäsenvaltiolle 3,5 miljoonaa euroa (eli 24 prosenttia kaikista investointikuluista).
- 27.** Viidessä tarkastetuista kuudesta toiminnassa olevasta mekaanisesta biologisesta käsittelylaitoksesta oli tarkoitus käsitellä sekajätettä (joka sisälsi biohajoavaa jätettä). Tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että uusiomateriaalien ja jätteen kaatopaikoille ohjautumisen välttämisen osalta tulokset olivat erittäin heikkoja. Tuloksellisuuden osalta nämä kuusi mekaanista biologista käsittelylaitosta voidaan jakaa kolmeen ryhmään:
- a) Yksi mekaaninen biologinen käsittelylaitos edisti selkeästi EU:n jätepolitiikan tavoitteiden saavuttamista erityisesti jätteen kaatopaikoille ohjautumisen välttämisen osalta, vaikka laitos ei saavuttanutkaan täysin teknisessä suunnitelmassa esitettyjä päämääriä (ks. **laatikko 3**).
  - b) Erään toisen mekaanisen biologisen käsittelylaitoksen tuloksellisuus vaihteli. Jätteen kuiva osa lähetettiin ulkoiselle laitokselle, joka tuotti jätteepolttoainetta. Laitokselle toimitetusta jätteestä sijoitettiin kaatopaikalle alle 50 prosenttia. Vähäistä metallikeräystä lukuun ottamatta mitään muuta materiaalia ei kuitenkaan hyödynnetty eikä biohajoavaa jätettä kierrätetty, sillä kaikki prosessin tuloksena syntynyt liete sijoitettiin kaatopaikalle.
  - c) Neljä mekaanista biologista käsittelylaitosta ei vähentänyt merkittäväällä tavalla kaatopaikalle sijoitettavan jätteen määrää (ks. **laatikko 4**).

LAATIKKO 3

ESIMERKKI EU:N JÄTEHIERARKIAN JA JÄTTEEN KAATOPAIKOILLE OHJAUTUMISEN VÄLTTÄMISTÄ KOSKEVAN TAVOITTEEN MUKAISESTA MEKAANISESTA BIOLOGISESTA KÄSITTELYLAITOKSESTA

Mekaaninen biologinen käsittelylaitos Espanjassa (Sant Adrià de Besòs) vastaanotti ainoastaan jäännösjätettä, koska pakkausmateriaali, lasi, paperi ja pahvi sekä biohajoava jäte oli erilliskerätty jo aiemmin erityisesti tähän käyttöön varatuilla, koko väestön käyttöön tarkoitetuilla roskasäiliöillä laitoksen kattamalla alueella. Laitos erotti kuivan jättejakeen biohajoavasta jätteestä. Uudelleenkäsittelijöille myytäväksi sopivien materiaalien (kuten lasi, muovi, metalli ja paperi sekä pahvi) hyödyntämisen jälkeen jäljelle jäävä kuiva jättejake poltettiin ja energia otettiin talteen samassa jätehuoltoyksikössä olevassa laitoksessa. Biohajoava jäte mädätettiin anaerobisesti ja näin tuotettiin biokaasua, jota sitten käytettiin energialähteenä. Prosessin tuloksena vuonna 2010 laitokseen tulevasta jäännösjätteestä hyödynnettiin 8 prosenttia (hakemuksessa 10 prosenttia), biohajoavasta materiaalista biologista käsittelyä varten 20 prosenttia (suunnitelmassa 26,5 prosenttia) ja jäännösjätteestä polttoa varten 70 prosenttia (eikä 63,5 prosenttia).

LAATIKKO 4

NELJÄ MEKAANISTA BIOLOGISTA KÄSITTELYLAITOSTA EI SAAVUTTANUT ASETETTUA PÄÄMÄÄRIÄ EIKÄ EDISTÄNYT JÄTTEEN KAATOPAIKALLE OHJAUTUMISEN VÄLTTÄMISTÄ

Kolmessa italialaisessa mekaanisessa biologisessa käsittelylaitoksessa (Villacidro, Olbia ja Cerignola) toiminnanharjoittaja sijoitti kaatopaikalle koko prosessin tuotoksen eli sekä kuivan jakeen materiaaleja hyödyntämättä että tuotetun lietteen (vastaavasti yhteensä 68, 82 ja 93 prosenttia kyseisiin laitoksiin toimitetusta jätteestä). Ainoastaan prosessihävikki (kuten haihtuminen tai suotovesi) vähensivät kaatopaikalle sijoitetun jätteen määrää. Kahdessa laitoksessa oli osarahoitettu jätepolttoainetuotantoon tarkoitettuja koneita: yhdessä tapauksessa koneita ei ollut otettu käyttöön ja toisessa laitoksessa koneet oli poistettu käytöstä. Molemmissa tapauksissa syynä oli se, että polttoaineelle ei löytynyt mahdollisia ostajia. Kolmannen laitoksen mekaaninen lajitteluyksikkö ei ollut kuuden vuoden kuluttua laitoksen toiminnan käynnistymisestä käytössä, koska sitä ei enää tarvittu, sillä biohajoava jäte kerättiin erikseen jätteen syntypaikalla.

Nämä kolme laitosta olivat lisäksi ylikuormitettuja ja niin ollen 13, 52 ja 65 prosenttia laitoksiin toimitetusta jätteestä jäi täysin käsittelemättä ja se sijoitettiin suoraan kaatopaikalle. Biohajoavan aineksen pitoisuus oli korkea, sillä biohajoavaa jätettä ei kahdessa tapauksessa kerätty erikseen.

Neljäs tähän ryhmään kuuluva laitos (Linares, Espanja) oli hyödyntänyt materiaaleja. Se ei ollut sijoittanut kaatopaikalle tuottamaansa kompostia, jota käytettiin rakennusurakoiden yhteydessä ja maataloudessa. Hyödyntämistavoitteita ei kuitenkaan saavutettu: ainoastaan 6–9 prosenttia biohajoavasta jätteestä ja 4 prosenttia hyödynnettävissä olevista materiaaleista hyödynnettiin. Tavoitteeksi oli asetettu biohajoavan jätteen kohdalla 25–28 prosenttia ja hyödynnettävissä olevien materiaalien kohdalla 7–8 prosenttia. Tästä seurasi, että laitokselle toimitetusta, paljon biohajoavaa jätettä sisältävästä jätteestä 85 prosenttia sijoitettiin kaatopaikalle. Tuloksena saatu komposti oli vaikea myydä ja noin 50 prosenttia laitoksen kokonaistuotannosta oli tarkastuksen aikana varastoituna.

KAATOPAIKAT

- 28.** Tilintarkastustuomioistuin havaitsi tarkastettaviksi valittujen seitsemän kaatopaikan osalta, että kaatopaikalle sijoitetun jätteen kokonaismäärästä 31–55 prosenttia oli biohajoavaa jätettä. Tämä johtui siitä, että jätettä ei ollut käsitelty vaikuttavalla tavalla:
- a) Jäte oli viety kaatopaikalle käsittelemättä viidellä seitsemästä tarkastetusta kaatopaikasta. Kolmella viidestä kaatopaikasta biohajoava jäte oli kerätty erikseen, mutta kahdessa tapauksessa yli 90 prosenttia biohajoavasta jätteestä oli saastunutta, koska se sisälsi muuta kuin biohajoavaa jätettä, ja tämän vuoksi se oli sijoitettu suoraan kaatopaikalle.
  - b) Kahdelle muulle tarkastettavaksi valitulle kaatopaikalle sijoitettu jäte oli käsitelty mekaanisissa biologisissa käsittelylaitoksissa ennen loppukäsittelyä. Kyseiset kaksi käsittelylaitosta eivät kuitenkaan toimineet tyydyttävällä tavalla. Toinen laitoksista oli ylikuormitettu (52 prosenttia toimitetusta jätteestä sijoitettiin käsittelemättä suoraan kaatopaikalle). Toinen ei päässyt teknisessä suunnitelmassa asetettuun biohajoavan jätteen hyödyntämistavoitteeseen, minkä vuoksi suuria pitoisuuksia biohajoavaa jätettä sisältävä jäte sijoitettiin kaatopaikalle (ks. *laatikko 4*).

**LÄHES KAIKKI INFRASTRUKTUURIT TÄYTTIVÄT
YMPÄRISTÖVAATIMUKSET, MUTTA KAATOPAIKOISTA YLI KAKSI
KOLMANNESTA OLILMAN RAHAVAKUUTTA, JOTA EDELLETETÄÄN
KAATOPAIKAN SULKEMIS- TAI JÄLKIHOULTOKULUJEN KATTAMISEKSI**

- 29.** Tilintarkastustuomioistuin tarkasti poimittujen 26 jätehuollon infrastruktuurin tiedot ja 25:n kohdalla osoittautui, että ilmaan, vesistöihin ja maaperään kohdistuvia ympäristövaikutuksia yleisesti ottaen seurattiin. Lupia noudatettiin suurimmassa osassa hankkeita. Yksi laitoksista ei ollut tarkastuksen aikaan vielä toiminnassa (ks. kohta 26).

- 30.** Seitsemästä tarkastukseen poimitusta kaatopaikasta kahdessa ei tarkastuksen aikaan kuitenkaan kaatopaikkadirektiivin mukaisesti kerätty ja käsitelty tai soihdutettu kaatopaikalle tuodun biohajoavan jätteen maatumisesta aiheutuvaa kaasua (ks. **laatikko 5**). Kaatopaikkakaasu voi valvomattomana saastuttaa ilmakehän, vaikuttaa kasvistoon ja aiheuttaa räjähdyksiä.
- 31.** Tilintarkastustuomioistuin pani myös merkille kansallisissa ympäristöluvista asetettuihin hajupäästörajoihin liittyviä ongelmia joka kolmannessa infrastruktuurissa ainakin toiminnan tietyissä vaiheissa. Kolmasosassa tarkastukseen valituista infrastruktuureista havaittiin, että hajuja ei valvottu. Kaksi kaatopaikkaa, joilla hajupäästöjen valvontaa ei harjoitettu, saivat samaan aikaan EU:n osarahoitusta täydentäviä rakennustöitä varten hajuongelmien ratkaisemiseksi.

LAATIKKO 5

KAHDELLA KAATOPAIKALLA EI KERÄTTY JA KÄSITELTY TAI SOIHDUTETTU KAASUA

Yhdellä italialaisella kaatopaikalla (Cavallino) jäte oli sijoitettu kaatopaikalle kolmeksi vuodeksi ja tarkastuksen aikaan käyttöaste oli noin 70 prosenttia. Biohajoavan aineksen maatumisesta aiheutuva kaasu päästettiin ilmaan käsittelemättä tai soihduttamatta, koska kaasun keräykseen tarkoitetun infrastruktuurin rakennustöitä ei ollut saatu päätökseen.

Tilintarkastustuomioistuin havaitsi lähes kaksi vuotta käynnistämisooperaation jälkeen, että romanialaisella kaatopaikalla (Piatra Neamt) ei ollut käytössä, rakenteilla eikä suunnitteilla kaasun keräysjärjestelmää.

Nämä kaksi kaatopaikkaa vastaanottivat huomattavan määrän biohajoavaa jätettä, koska jätettä ei ollut käsitelty tai se oli käsitelty puutteellisesti ennen loppukäsittelyä. Tämä korosti entisestään kaasun keräyksen ja käsittelyn tai soihduttamisen merkitystä ilmakehän suojelun näkökulmasta.

- 32.** Puolet hajujen hallintaongelmista kärsivistä infrastruktuureista ei kuitenkaan muuttanut toimintaprosessejaan tai tehnyt lisäinvestointeja ratkaistakseen hajuongelmiaan (ks. **laatikko 6**).
- 33.** Kaatopaikkojen toiminnasta ympäristölle mahdollisesti aiheutuvat vaikutukset eivät rajoitu infrastruktuurin toimintakauteen, sillä mahdollinen suotoveden suotautuminen ja kaatopaikkojen kaasupäästöt vaikuttavat vielä vuosikymmeniä jätteen loppukäsittelyn jälkeen. Tästä syystä kaatopaikkadirektiivissä vaaditaan, että kaatopaikan sulkemista ja jälkihuoltoa koskevia kuluja varten on varattava varoja ainakin 30 vuodeksi. Viidellä seitsemästä tarkastettavaksi valitusta kaatopaikasta ei kuitenkaan ollut riittävää rahavakuutta tätä tarkoitusta varten. Näissä tapauksissa tosiasiallisesti tallennetut määrät eivät laskentamenetelmästä riippumatta riitä varmistamaan, että kaatopaikan toiminnan loputtua on saatavilla sopiva määrä varoja, joiden avulla ehkäistään ympäristöön kohdistuvat pitkän ajan uhat, kuten suotoveden maaperään suotautumisen aiheuttama pohjaveden saastuminen tai ilmakehän saastuminen kaatopaikan kaasupäästöjen vuoksi.

LAATIKKO 6**ESIMERKKEJÄ HAJUONGELMIEN VÄHENTÄMISTAVOISTA**

Riippumaton valvoja havaitsi hajuongelmia kahdella kompostointilaitoksella / anaerobisella mädätyslaitoksella (VALORSUL, Portugali ja Gironés, Espanja). Laitosten toiminnanharjoittajat muuttivat ongelman ratkaisemiseksi toimintaprosessia, mm. muuttamalla kompostin kääntämisen tai esim. biosuodattimien huollon aikataulua ja ajoitusta. Yhdessä laitoksessa otettiin käyttöön raportointijärjestelmä, jonka avulla asukkaat voivat valittaa epämiellyttävistä hajuista tekstiviestillä laitokselle.

Kahdella portugalilaisella kaatopaikalla (RESIDOURO ja Baixo Tâmega) hajuongelmia koskevat valitukset rekisteröitiin ensimmäisinä toimintavuosina. Lisäksi asennettiin hajunpoistojärjestelmiä, jotka aktivoitiin tarvittaessa.

- 34.** Tilintarkastustuomioistuin pani myös merkille merkittäviä eroja menetelmissä, joiden avulla alueet määrittävät rahavakuuden määrän. Tämän vuoksi rahamäärissä on suuria eroja (määrä vaihtelee 370 000 eurosta 4 180 000 euroon, kun kyseessä on kaatopaikka, jonka kapasiteetti on noin 1,4 miljoonaa kuutiometriä). Nämä menetelmät eivät riitä tyydyttävällä tavalla varmistamaan, että kaatopaikan sulkemisesta ja jälkihuollosta aiheutuvia kuluja varten on saatavilla riittävästi varoja 30 vuodeksi. Joissakin tapauksissa rahavakuus määritettiin kaatopaikan infrastruktuurin kulujen perusteella, kun taas toisinaan se vahvistettiin kaatopaikan kapasiteetin tai pinta-alan taikka kaatopaikalle sijoitettujen jätetonnien perusteella.

ONKO EU:N JÄTEPOLITIIKAN TAVOITTEET SAAVUTETTU ALUEELLISELLA TASOLLA?

- 35.** Yhdyskuntajäteinfrastruktuurien rahoittamiseen tarkoitettujen rakennetoimien avulla olisi autettava edunsaaja-alueita saavuttamaan EU:n direktiiveissä asetetut jätepolitiikan tavoitteet. Erityisesti olisi kannustettava yhdyskuntajätteen syntymisen ehkäisemistä. Alueiden olisi nostettava erilliskeräysastetta, jotta ne voisivat edistää jätteen kierrätystä ja hyödyntämistä koskevien EU:n tavoitteiden saavuttamista⁽¹⁾. Tämän lisäksi kaatopaikkojen käyttöä jätteen lopullisena sijoituspaikkana olisi vähennettävä.
- 36.** Tilintarkastustuomioistuin tarkasti,
- a) edistykö yhdyskuntajätteen syntymisen ehkäiseminen otokseen poimituilla alueilla
  - b) olivatko alueet nostaneet erilliskeräysastettaan, edistäneet EU:n tavoitteiden saavuttamista tiettyjen jätevirtojen osalta ja vähentäneet kaatopaikkojen käyttöä
  - c) oliko laittomat kaatopaikat hävitetty ja jäte esikäsitelty ennen sen sijoittamista kaatopaikalle.

TIETOJEN RAPORTOINTI OLI EPÄJOHDONMUKAISTA

- 37.** Tilintarkastustuomioistuin kävi tarkastuskäynneillä kahdeksalla alueella otokseen poimituissa neljässä jäsenvaltiossa ja pani merkille, että EU:n tavoitteiden saavuttamista koskeva raportointi oli jossakin määrin epä johdonmukaista. Komissiolle raportoituja tietoja ei voitu aina täsmäyttää jäsenvaltioissa saatavilla oleviin lukuihin. Näistä epä johdonmukaisuuksista johtuen komission voi olla vaikea arvioida, ollaanko EU:n jätetavoitteet tosiasiallisesti saavuttamassa (ks. **laatikko 7**). Komissio tarkastaa, ovatko toimitetut luvut johdonmukaisia, mutta ei arvioi niiden luotettavuutta.
- 38.** Komissio ei kerää tietoja siitä, miten eri alueet edistävät EU:n tavoitteiden saavuttamista. Näin on siitä huolimatta, että kuudella kahdeksasta tarkastuskäynnin kohteena olleesta alueesta EU:n tavoitteiden mukaiset jätehuoltosuunnitelmat valmistellaan alueellisella tasolla. Kansallisen tason raportointi voi peittää suuria jäsenvaltion sisäisiä eroavaisuuksia jätehuollon tuloksellisuudessa: Andalusiassa ja Apulian tilanne erosi suuresti Espanjassa ja Italiassa vallitsevasta kokonaistilanteesta.

LAATIKKO 7

ESIMERKKEJÄ TAPAUKSISTA, JOISSA JÄSENVALTIOIDEN TIETOJA EI VOITU TÄSMÄYTTÄÄ KOMISSIOLLE RAPORTOITUIHIN TIETOIHIN

Espanjassa ympäristöministeriö kokoaa kaatopaikkadirektiivin päämäärien saavuttamisesta alueilta saamansa tiedot ja raportoi niistä komissiolle. Andalusia raportoi, että kaatopaikalle oli vuonna 2009 sijoitettu 500 000 tonnia biohajoavaa jätettä. Tilintarkastustuomioistuin kuitenkin arvioi tarkastuksensa aikana saamiensa tietojen perusteella, että määrän olisi pitänyt olla noin 1 800 000 tonnia. Tästä seurasi, että Espanjan vuonna 2009 kaatopaikalle sijoittama määrä vastasi komissiolle raportoidun, 47 prosentin sijasta 58:aa prosenttia vuonna 1995 tuotetun biohajoavan jätteen määrästä. Espanja ei näin ollen saavuttanut kyseiselle vuodelle asetettua 50 prosentin kaatopaikkatavoitetta.

Portugalissa ei ollut alueellisella tasolla saatavilla tietoa siitä, oliko EU:n direktiiveissä asetetut tavoitteet saavutettu. Komissiolle kansallisella tasolla raportoiduista tiedoista kävi ilmi, että kaatopaikkadirektiiviä oli noudatettu vuoden 2006 osalta ja pakkausdirektiiviä vuoden 2005 osalta. Tarkastuksen aikana saadut tiedot kuitenkin osoittivat, että kaatopaikkadirektiivissä vuodelle 2006 asetettua tavoitetta ei aivan saavutettu ja että vuodelle 2005 pakkausdirektiivissä asetettuja tavoitteita ei ollut saavutettu muovipakkausten kierrätyksen osalta (tavoitteesta jäätin 46,95 prosenttia).

JÄTTEIDEN TUOTTAMINEN KASVOI KUUDELLA OTOKSEEN POIMITULLA ALUEELLA

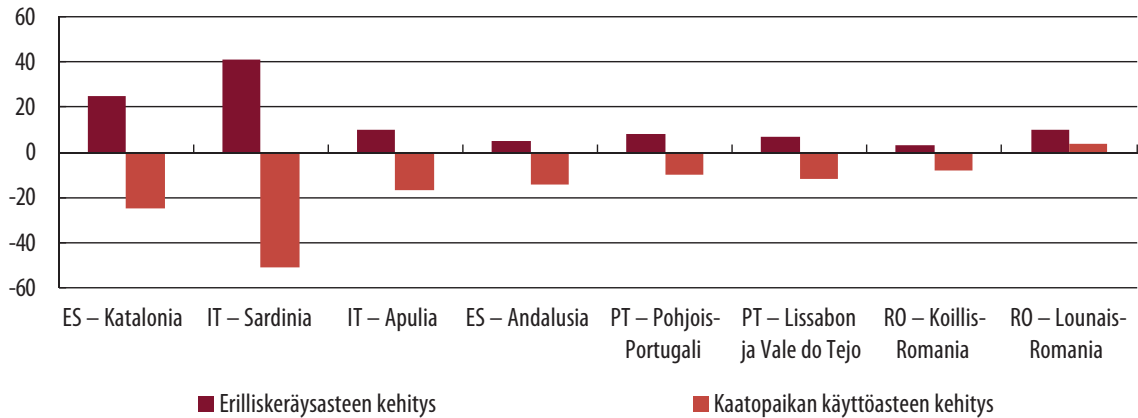
- 39.** EU-27-maissa keskimäärin havaittu suuntaus osoittaa, että vuoteen 2008 jatkuneesta taloudellisesta kasvusta huolimatta yhdyskuntajätteen tuottaminen on vakiintunut noin 520 kiloon henkilöä kohti vuodesta 2000 alkaen. Henkilöä kohti laskettuna jätetuotanto on kuitenkin kasvanut kuudella otokseen poimitulla alueella. Kahdella muulla alueella, Sardiassa ja Kataloniassa, taso on vakiintunut. Vuonna 2009 puolessa otokseen poimituista alueista henkilöä kohti laskettu jätetuotanto ylitti EU-27-jäsenvaltioiden sekä asianomaisten jäsenvaltioiden keskiarvon. Vuonna 2000 näin ei sen sijaan tapahtunut yhdelläkään otokseen poimituista alueista.

AINOASTAAN NELJÄNNES OTOKSEEN POIMITUISTA ALUEISTA NOSTI MERKITTÄVÄSTI ERILLISKERÄYSASTETTA, VÄHENSİ KAATOPAIKAN KÄYTTÖÄ JA EDISTI EU:N TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISTA

- 40.** Ainoastaan kahdella tarkastukseen valitulla alueella, Sardiassa ja Kataloniassa, erilliskeräyksessä ja jätteen kaatopaikalle ohjautumisen välttämiseksi edistettiin merkittäväällä tavalla. Tilintarkastustuomioistuin pani merkille, että vuosina 2000–2009 erilliskeräysaste nousi Sardiassa 2 prosentista 43 prosenttiin ja Kataloniassa 13:sta 38 prosenttiin. Tästä seurasi, että yhdyskuntajätteen sijoittaminen kaatopaikalle väheni samalla aikakaudella Sardiassa 74:stä 23 prosenttiin ja Kataloniassa 64:stä 39 prosenttiin (ks. **kaavio 4**)¹⁵.
- 41.** Näillä kahdella alueella havaittiin, että kaatopaikalle viedyn jätteen määrä oli henkilöä kohti laskettuina kilogrammoina vähentynyt. Muilla otokseen poimituilla kuudella alueella kyseinen indikaattori pysyi lähes vakaana tai nousi (ks. **kaavio 5**).

¹⁵ Lounais-Romanian alueelta saatujen tulosten analyysiin vaikutti se, että jäsenvaltion jätehuoltotietokannat eivät varsinkaan erilliskeräysasteen osalta olleet luotettavia.

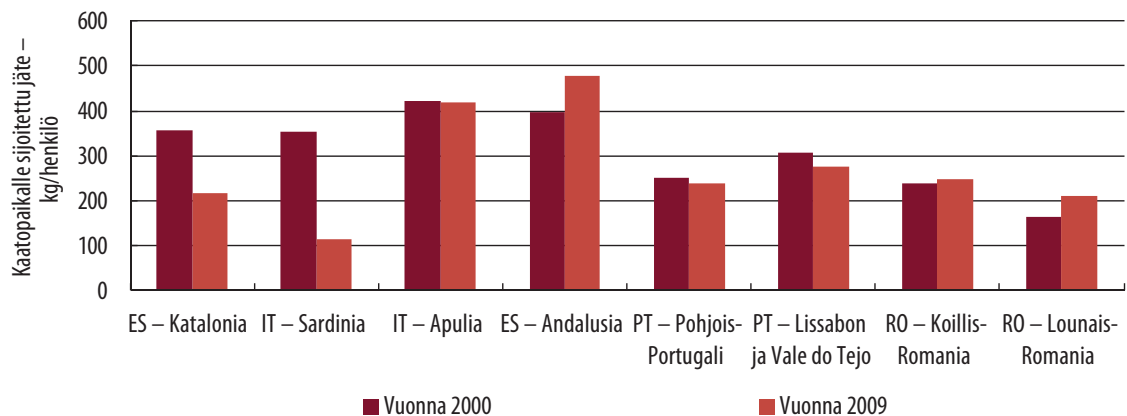
KAAVIO 4

YHDYSKUNTAJÄTTEEN ERILLISKERÄYKSEN JA KAATOPAIKAN KÄYTTÖASTEEN KEHITYS OTOKSEEN POIMITUILLA ALUEILLA VUOSINA 2000–2009¹

¹ Koillis-Romanian alueella kaatopaikalle sijoitetun jätteen määrän vahvistamisessa otettiin huomioon kaudella 2003–2009 kerätty jäte ja erilliskeräys kaudella 2004–2009. Andalusian kohdalla erilliskeräysaste koskee kautta 2002–2008 ja Lounais-Romanian alueella kaatopaikalle sijoitetun kerätyn jätteen ja erilliskeräyksen asteet koskevat kautta 2006–2009.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komissiossa ja jäsenvaltioiden tasolla saatavilla olleiden tietojen perusteella.

KAAVIO 5

KAATOPAIKALLE SIJOITETTU JÄTE HENKILÖÄ KOHTI (KG) VUOSINA 2000 JA 2009¹

¹ Koillis-Romanian alueen tiedot koskevat vuosia 2003 ja 2009 ja Lounais-Romanian alueen tiedot vuosia 2007 ja 2009.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komissiossa ja jäsenvaltioiden tasolla saatavilla olleiden tietojen perusteella.

42. Sardinia ja Katalonia ovat ainoat alueet, jotka ovat edistäneet EU:n tavoitteiden saavuttamista seuraavien yhdyskuntajätetyyppien osalta:

- a) Biohajoavan jätteen kaatopaikalle ohjautumisen välttämisen osalta ainoastaan Sardinia ja Katalonia edistivät kaatopaikkadirektiivin tavoitteiden saavuttamista. Kaksi muuta aluetta eivät edistäneet EU:n tavoitteiden saavuttamista ja neljän muun alueen kohdalla tavoitteen saavuttamisen määräaika oli vuosi 2010. Vuotta 2010 koskevat tiedot eivät olleet saatavilla tarkastuksen aikana, mutta vuotta 2010 edeltävinä vuosina suuntauksena ei näyttänyt olevan se, että biohajoavaa jätettä olisi sijoitettu kaatopaikalle aiempaa vähemmän¹⁶ (ks. **taulukko 2**);
- b) Pakkausdirektiivin tavoitteiden osalta havaittiin, että tilanne vaihteli kahdeksalla tarkastetulla alueella huomattavasti. Katalonia, Sardinia ja Andalusia edistivät EU:n tavoitteiden saavuttamista. Viidellä muulla alueella tilannetta ei ollut seurattu alueellisella tasolla. Tilintarkastustuomioistuin arvioi jäsenvaltioiden toimittamien tietojen perusteella, että EU:n tavoitteiden saavuttamisen edistäminen oli näillä alueilla epätodennäköistä alhaisesta erilliskeräysasteesta johtuen.
- c) Viisi otokseen poimituista kahdeksasta alueesta¹⁷ ei edistänyt sähkö- ja elektroniikkalaitteiden erilliskeräykselle asetetun EU:n tavoitteen saavuttamista, vaikka yleisesti ottaen havaittiin, että suuntaus oli myönteinen. Tavoite oli määrä saavuttaa vuonna 2006 sähkö- ja elektroniikkaromudirektiivin mukaisesti. Kataloniassa tavoitteiden saavuttamista oli jo edistetty vuonna 2006, Sardiniassa vuonna 2009 ja Apuliassa vuonna 2010.

¹⁶ Portugalin osalta oli saatavissa ainoastaan kansallisen tason tietoja.

¹⁷ ES – Andalusia, RO – Koillis-Romania ja RO – Lounais-Romania. Kahden Portugalista poimitun alueen (Lissabon ja Vale do Tejo sekä Pohjois-Portugali) osalta tietoja ei ollut saatavilla alueellisella tasolla. Tavoitetta ei kuitenkaan saavutettu koko jäsenvaltiossa.

TAULUKKO 2

BIOHAJOAVAN JÄTTEEN KAATOPAIKALLE SIIJOITTAMISEN KEHITYS VUONNA 1995 TUOTETUN BIOHAJOAVAN YHDYSKUNTAJÄTTEEN KOKONAISMÄÄRÄÄN VERRATTUNA

Otokseen poimitut alueet	2006		2009	
	Saavutettu	Tavoite	Saavutettu	Tavoite
ES – Katalonia	69 %	< 75 %	45 %	< 50 %
IT – Sardinia	59 %	< 75 %	36 %	< 50 %
IT – Apulia	84 % ²	< 75 %	85 %	< 50 %
ES – Andalusia	87 %	< 75 %	93 %	< 50 %
Portugali ¹	79 %	e.t.	78 %	< 75 % ⁵
RO – Koillis-Romania	56 % ³	e.t.	69 % ³	< 75 % ⁵
RO – Lounais-Romania	75 % ⁴	e.t.	87 %	< 75 % ⁵

¹ Näiden kahden alueen osalta ei ole lukuja, sillä luvut olivat saatavissa ainoastaan jäsenvaltiokohtaisesti.

² Tiedot vuodelta 2008.

³ Lukuun on lisättävä keräämättä jäänyt yhdyskuntajäte, jonka osuus yhdyskuntajätteen kokonaistuotannosta oli 35 prosenttia vuonna 2006 ja 27 prosenttia vuonna 2009.

⁴ Tiedot vuodelta 2007.

⁵ Tavoite vuodelle 2010.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komissiossa ja jäsenvaltioiden tasolla saatavilla olleiden tietojen perusteella.

LAITTOMAT KAATOPAIKAT HÄVITETTIIN JOKA TOISELLA ALUEELLA, MUTTA JÄTE VIETIIN YLEENSÄ KÄSITTELEMÄTTÖMÄNÄ KAATOPAIKALLE

- 43.** Tarkastettujen alueiden kaudella 2000–2009 toimittamien tietojen perusteella laittomat kaatopaikat oli joko hävitetty tai niiden määrää oli huomattavasti vähennetty:
- Viranomaisten toimittamien tietojen perusteella neljällä alueella ei ollut tarkastuksen aikana toiminnassa laittomia kaatopaikkoja.
  - Neljällä muulla alueella laittomia kaatopaikkoja käytettiin edelleen. Erityisesti näin tapahtui kahdella Romaniassa tarkastettavaksi valitulla alueella, joilla yhdyskuntajätekeräys kattoi vuonna 2009 ensimmäisen alueen väestöstä ainoastaan 54 prosenttia ja toisen alueen väestöstä ainoastaan 33 prosenttia. Yhdyskuntajätteiden keräämättä jättäminen näkyi näillä kahdella alueella erityisesti maaseudulla.
- 44.** Yhdyskuntajäte sijoitettiin tarkastetuilla alueilla yleensä kaatopaikalle ilman asianmukaista käsittelyä, vaikka kaatopaikkadirektiivissä säädetään, että kaatopaikalle sijoitettava jäte on käsiteltävä, jotta jätemäärä tai ihmisten terveydelle taikka ympäristöön kohdistuvat uhat vähenisivät. Tilintarkastustuomioistuin teki seuraavat päätelmät:
- Yhdyskuntajäte sijoitettiin yleensä kaatopaikalle käsittelemättä neljällä otokseen poimitulla alueella¹⁸. Lisäksi näillä alueilla biohajoavan jätteen erilliskeräystä havaittiin ainoastaan erittäin pienessä määrässä kuntia. Näin ollen kaatopaikalle sijoitettiin suuri määrä biohajoavaa jätettä.
  - Yhdellä alueella ennen loppukäsittelyä tehtävä käsittely kattoi ainoastaan noin 40 prosenttia koko alueen väestöstä. Käsittelyn puuttumisen vaikutusta kuitenkin lievensi osittain se, että suurimmassa osassa aluetta järjestettiin biohajoavan jätteen erilliskeräyksiä.

¹⁸ On otettava huomioon, että Romanialle on asetettu lisäksi toinen määräaika: sen on varmistettava vuoteen 2017 mennessä, että kaikki olemassa olevat kaatopaikat ovat kaatopaikkadirektiivin vaatimusten mukaisia.

- c) Kolmella muulla alueella oli enemmän mekaanisia biologisia käsittelylaitoksia, joissa jäte käsiteltiin ennen loppukäsittelyä, mutta yleisesti ottaen niiden tulokset jäivät alle odotusten (ks. *laatikko 8*).

TOTEUTETTIINKO EU:N RAHOITUKSEN VAIKUTTAVUUDEN MAKSIMOIMISEKSI TOIMENPITEITÄ?

- 45.** Osarahoitettujen infrastruktuurien vaikuttavuuden maksimoimiseksi olisi toteutettava tiedotustoimia sekä hallinnollisia ja taloudellisia tukitoimenpiteitä, kuten valistuskampanjoita, laatustandardeja ja erilliskeräyksiä tai "maksu itse omat jätekustannuksesi" -järjestelmiä ja kaatopaikkaveroja (ks. kohta 9), jotka kannustaisivat ehkäisemään jätteiden syntymistä ja kiertämään jätteet EU:n jätehierarkian mukaisesti (ks. *kaavio 3*). Tällaisten tukitoimenpiteiden täytäntöönpanoa olisi edistettävä EU:n rahoitustuella. Olisi pantava täytäntöön asianmukainen sääntelykehys ja suuntaviivat.

LAATIKKO 8

ESIMERKKI ALUEESTA, JOSSA KÄSITTELYJÄRJESTELYT OLIVAT KÄYTÖSSÄ, MUTTA NIIDEN TULOKSET EIVÄT OLLEET TYYDYTTÄVIÄ

Yhdellä otokseen poimitulla alueella sijaitsevista 28:sta tarkastuksen aikaan toiminnassa olleesta kaatopaikasta 22 sai jätteen mekaanisilta biologisilta käsittelylaitoksilta esikäsittelynä. Laitokset eivät kuitenkaan saavuttaneet tulostavoitteitaan. Keskimäärin 76 prosenttia jätteestä, joka saapui 23:een alueella olevaan käsittelylaitokseen, sijoitettiin vuonna 2008 kaatopaikalle. Käsittelyprosessista huolimatta jäte sisälsi suuren määrän biohajoavaa ainesta. Tarkastetussa laitoksessa (Linares, Espanja) biohajoavasta jätteestä hyödynnettiin ainoastaan 6–9 prosenttia laitokselle tavoitteeksi asetetun 25–28 prosentin sijaan.

- 46.** Tilintarkastustuomioistuon tarkasti,
- a) oliko jäsenvaltioiden ja/tai alueellisella tasolla toteutettu tiedotustoimia sekä hallinnollisia ja taloudellisia tukitoimenpiteitä osarahoitettujen jätehuollon infrastruktuurien tueksi ja oliko komissio kannustanut niiden täytäntöönpanoon toimenpideohjelmien tai hankkeiden hyväksynnän yhteydessä
  - b) oliko todennäköistä, että EU:n sääntelykehyksen ja suuntaviivojen avulla maksimoidaan EU:n rahoituksen vaikuttavuus.

TIEDOTUSTOIMIEN SEKÄ HALLINNOLLISTEN JA TALOUDELLISTEN TUKITOIMENPITEIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANOASTE VAIHTELI HUOMATTAVASTI OTOKSEEN POIMITUILLA ALUEILLA

TIEDOTUSTOIMET

- 47.** Yleisesti ottaen alueilla, joilla otokseen poimitut jätehuollon infrastruktuurit sijaitsivat, oli näyttöä täydentävistä tiedotustoimista: alueilla oli järjestetty julkisia tiedotuskampanjoita tai julkaistu jätehuoltoa koskevat suuntaviivat. **Laatikossa 9** kuvataan yhtä tällaista tapausta.

LAATIKKO 9

HYVÄ ESIMERKKI SIITÄ, MITEN YLEISTÄ TIETOISUUTTA HERÄTTÄMÄLLÄ VOIDAAN PARANTAA INFRASTRUKTUURIEN TOIMINNAN LAATUA

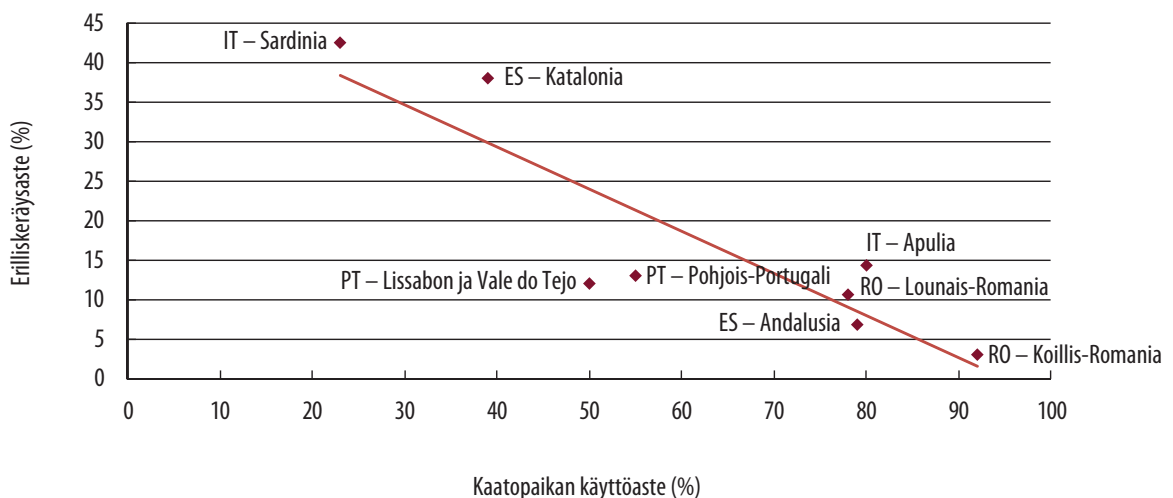
Portugalissa sijaitsevan kompostointilaitoksen (Lipor) toimintaa johti yritys, joka tarjosi jätehuoltopalveluja (erilliskeräys ja käsittely) kahdeksalle kunnalle. Kunnissa asui yhteensä noin miljoona ihmistä. Yritys piti tiedonvälitystä ja korkeaa osallisuuden tasoa jätehuollon keskeisinä menestystekijöinä, joten sen koko toimintaa leimasi pyrkimys tiedottaa ja valistaa sekä lisätä asukkaiden tietoisuutta jätehuollosta. Erityisesti kompostointilaitoksen rakentamisen yhteydessä toteutettiin tiedotuskampanjoita ja tietoisuutta lisääviä kampanjoita sekä erityinen kompostin markkinointistrategia. Yritys teki julkisia tyytyväisyyskyselyjä määräajoin, perusti maksuttoman jätehuollosta tiedottavan puhelinpalvelun sekä julkaisi ja antoi julkiseen jakeluun jätehuollon suuntaviivat. Näiden pyrkimysten tuloksena kotitaloudet ja kaupat erottelivat biohajoavan jätteen jätteiden syntypaikalla tyydyttävällä tavalla. Tämä mahdollisti laadultaan korkealuokkaisen kompostin tuottamisen ja myynnin (ks. **laatikko 2**).

- 48.** Tilintarkastustuomioistuin teki seuraavat havainnot:
- a) Viranomaiset eivät mitanneet tiedotuskampanjoiden onnistumista yhdelläkään otokseen poimituista alueista eikä tiedotukselle ollut ennalta määritelty mitattavissa olevia tavoitteita.
  - b) Romaniassa tarkastettavaksi valituilla kahdella alueella melkein kaikki erilliskerätty biohajoava jäte oli saastunutta tietyistä tietoisuutta lisäävistä kampanjoista huolimatta ja se piti sijoittaa suoraan kaatopaikalle sen sijaan, että se olisi käsitelty kompostointilaitoksessa.

HALLINNOLLISET TOIMENPITEET

- 49.** Kaikki kahdeksan aluetta panivat täytäntöön jätedirektiivin vaatimusten mukaisesti järjestelmän, joka myöntää luvat jätteiden käsittelylaitoksille. Tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen aikaan kaikki infrastruktuurit kuuluivat viranomaisten toimittamien tarkastusten piiriin. Viranomaisten suorittamat tarkastukset kuitenkin rajoittuivat mahdollisten ympäristövaikutusten arviointiin eivätkä ne kattaneet jätehuoltolaitosten tuloksellisuutta (ks. **laatikko 6**).
- 50.** Tilintarkastustuomioistuin havaitsi merkittäviä eroavaisuuksia siinä, miten tarkastettujen jätehuollon infrastruktuurien piiriin kuuluvat kunnat ja alueet toteuttivat erilliskeräyksen. Pakkausjäte, paperi ja pahvi sekä lasi kerättiin yleisesti erikseen, mikä edisti tarkastettujen lajitteluasemien tuloksellisuutta, mutta biohajoavan jätteen erilliskeräys oli tyydyttävää ainoastaan kahdella alueella. Näillä alueilla edistettiin niiden EU:n tavoitteiden saavuttamista, joiden tarkoituksena oli välttää biohajoavan jätteen ohjautuminen kaatopaikalle. Lisäksi ne onnistuivat vähentämään kaatopaikalle sijoitetun jätteen määrää (kg/henkilö) (ks. kohdat 41 ja 42). Kuudella muulla alueella biohajoavan jätteen erilliskeräystä ei yleensä järjestetty tai keräys ei ollut vaikuttavaa. Tästä seurasi, että sekajätettä tai jätteen syntypaikalla huonosti eroteltua biohajoavaa jätettä käsittelevien kompostointilaitosten tuloksellisuus jäi heikoksi.

51. Luvuista käy ilmi erilliskeräyksen toteuttamisen ja kaatopaikalle viedyn jätteen prosentuaalisen osuuden välinen käänteinen suhde (ks. **kaavio 6**).
52. Kompostointia koskevien laatustandardien osalta tilintarkastustuomioistuin havaitsi, että tarkastuksen aikaan nämä standardit puuttuivat neljältä alueelta ja neljällä muulla alueella kompostissa sallittujen raskasmetallien pitoisuusrajat vaihtelivat huomattavasti eivätkä ne olleet yhtä tiukkoja kuin ehdotettuihin EU:n suuntaviivoihin sisältyvät rajat. Laatustandardien puuttuminen vaikeutti edelleen kompostointilaitosten ja anaerobisten mädätyslaitosten mahdollisuuksia myydä kompostiaan.

KAAVIO 6
ERILLISKERÄYKSEN JA KAATOPAIKALLE SIOJETUN JÄTTEEN PROSENTUAALISEN OSUUDEN VÄLINEN KÄÄNTEINEN SUHDE¹

¹ Koillis-Romaniassa ja Lounais-Romaniassa kaatopaikan käyttöaste laskettiin ainoastaan kerätyn jätteen perusteella.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komissiossa ja jäsenvaltioiden tasolla saatavilla olleiden tietojen perusteella.

TALOUDELLISET TOIMENPITEET

53. Tilintarkastustuomioistuin tarkasti kuntien kotitalouksilta veloittamat jätehuoltomaksut. Ainakin kolmessa suuressa kunnassa, joille kaikki otokseen poimitut infrastruktuurit tarjosivat palveluja, tehtiin seuraavat havainnot:

- a) Kaikissa tapauksissa maksut olivat kiinteämääräisiä¹⁹ eivätkä ne perustuneet "maksu itse omat jätekustannuksesi" -järjestelmiin, joiden tarkoituksena oli ottaa huomioon "saastuttaja maksaa" -periaate ja ehkäistä tai vähentää jätteiden tuottamista.
- b) Vaikka tietyillä kunnilla ei ollut "maksu itse omat jätekustannuksesi" -järjestelmää, ne kannustivat kierrätykseen mukauttamalla maksuja (ks. **laatikko 10**).

54. Toinen toimintatapojen muuttamiseen tähtäävä taloudellinen kannustin on kunnilta veloittettava jätteiden loppukäsittelyä koskeva vero²⁰, joka peritään kaatopaikalle sijoitettua ja/tai poltettua jätetonnin kohti tavanomaisten kaatopaikka- ja/tai jätteenpolttomaksujen lisäksi. Viisi otokseen poimituista kahdeksasta alueesta on ottanut käyttöön tällaisen veron edistääkseen jätehuoltomuotoja, joiden ympäristövahingot ovat vähäisempiä. Niillä kahdella alueella, joilla kaatopaikkavero oli määrältään suurin, kaatopaikalla loppukäsittelyn jätteen osuus oli vuonna 2009 kaikkein alhaisin (ks. **kaavio 7**) ja parannukset olivat kaudella 2000–2009 kaikkein merkittävimmät. Kahdella alueella jätehuoltomaksun määrä riippui kunkin kunnan saavuttamasta erilliskeräysasteesta. Tällä tavoin kuntia kannustettiin erilliskeräykseen (ks. **laatikko 11**).

¹⁹ Maksut laskettiin asuntojen tai talojen neliömäärien, kotitaloudessa asuvien henkilöiden, juomavesikulutuksen tai näiden tekijöiden yhdistelmän perusteella. Laskelmissa ei otettu huomioon kunkin kotitalouden tuottaman jätteen määrää.

²⁰ Tämä koskee myös yksityishenkilöitä kaatopaikalla suoritettavan loppukäsittelyn osalta.

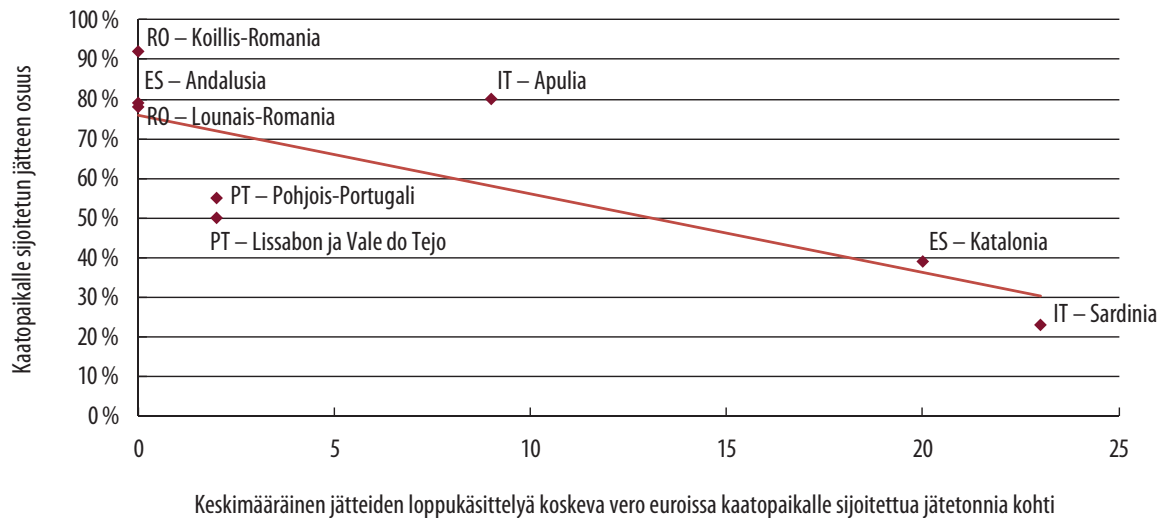
LAATIKKO 10

ESIMERKKEJÄ KIERRÄTYKSEEN KANNUSTAVISTA JÄTEHUOLTOMAKSUISTA

Tietyt katalonialaiset kunnat kannustivat kierrätykseen antamalla alennusta kotitalouksien maksamista jätehuoltomaksuista kotikompostoinnin, jätteiden keräyskeskusten tai tiedotuskampanjoihin osallistumisen perusteella. Näiden kuntien erilliskeräysaste (39 prosenttia) oli korkeampi kuin sellaisten kuntien aste, joissa ei sovellettu taloudellisia kannustimia (29 prosenttia). Muut katalonialaiset kunnat ottivat kotitalouksilta veloittamissaan jätemaksuissa huomioon kaatopaikalle sijoitetun jätteen osuuden. Järjestelystä hyötyivät kotitaloudet sellaisissa kunnissa, joiden kaatopaikan käyttöaste oli muita kuntia alhaisempi.

KAAVIO 7

JÄTTEIDEN LOPPUKÄSITTELYÄ KOSKEVA VERO JA KAATOPAIKALLE SIOITETUN YHDYSKUNTAJÄTTEEN PROSENTUAALINEN OSUUS VUONNA 2009¹

¹ Espanjan Andalusian ja Italian Apulian osalta tiedot koskevat vuotta 2008. Koillis-Romanian ja Lounais-Romanian alueiden osalta kaatopaikalle sijoitetun jätteen osuudessa ei oteta huomioon keräämätöntä jätettä.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komissiossa ja jäsenvaltioiden tasolla saatavilla olleiden tietojen perusteella.

LAATIKKO 11

ESIMERKKI KAATOPAIKALLE SIOITETULLE TAI POLTETULLE JÄTTEELLE VAHVISTETUSTA JÄTTEIDEN LOPPUKÄSITTELYÄ KOSKEVASTA VEROSTA, JOKA PERUSTUU KUSSAKIN KUNNASSA TOTEUTETUN ERILLISKERÄYKSEN PROSENTUAALISEEN OSUUTEEN

Sardinia on vuodesta 2005 alkaen edistänyt erilliskeräystä jätteen syntypaikalla mukauttamalla kaatopaikalle sijoitetulle tai poltetulle jätteelle vahvistettua maksua kussakin kunnassa saavutetun erilliskeräysasteen perusteella. Esimerkiksi jos vuonna 2010 erilliskeräyksessä saavutettiin 50–60 prosentin taso, verohelpotus oli 20 prosenttia. Jos erilliskeräys ylitti 60 prosentin tason, kuntien saama verohelpotus oli 40 prosenttia. Jos erilliskeräysaste jäi kuitenkin alle 50 prosentin (tai alle 40 prosentin kunnan asukasmäärästä riippuen) perittiin lisäksi sakko, joka oli 5,16 euroa tonnia kohti.

KOMISSIO EI TOIMENPIDEOHJELMIA TAI HANKKEITA HYVÄKSYESSÄÄN KANNUSTANUT TOTEUTTAMAAN TUKITOIMENPITEITÄ

- 55.** Rakennetoimista peräisin oleva rahoitus ei vaikuttanut tiedotustoimien eikä hallinnollisten ja taloudellisten tukitoimenpiteiden toteuttamiseen. Komissio vaati kyseisistä toimenpiteistä vähän tietoa päättäessään jätehuollon infrastruktuurien osarahoituksesta:
- Tilintarkastustuomioistuin pani merkille EAKR:n rahoituksen osalta, että yhdeksän tarkastettavaksi valituista 10 toimenpideohjelmas- ta ei sisältänyt tietoa erityisistä hallinnollisista toimenpiteistä eikä minkäänlaisia viitteitä jätekäsittelyveroista tai kotitalouksien mak- samista jätehuoltomaksuista (kiinteämääräinen maksu tai ”maksu itse omat jätekustannuksesi” -järjestelmiin perustuva maksu).
  - Vaikka komissio arvioi ja hyväksyi kunkin koheesiorahaston hank- keen yksitellen ohjelmakaudella 2000–2006, tilintarkastustuomiois- tuin havaitsi, että komissio ei yleisesti ottaen vaatinut jäsenvaltioilta niin yksityiskohtaisia tietoja tukitoimenpiteistä, että tukitoimenpi- teiden olemassaolo olisi voitu varmistaa ennen EU:n rahoituksen myöntämistä.
- 56.** Tukitoimenpiteistä annetaan jonkin verran tietoa täytäntöönpanokerto- muksissa, joita otokseen poimitut jäsenvaltiot antoivat EU:n jätedirek- tiiveissä vahvistettujen vaatimusten mukaisesti (tietoa annetaan mm. kaatopaikkaveron täytäntöönpanosta, paikalla tehtävistä tarkastuksista ja julkisesta tiedotuksesta). Tilintarkastustuomioistuin ei kuitenkaan huo- mannut minkäänlaista yhteyttä täytäntöönpanokertomuksia koskevan ympäristöasioiden pääosaston arvioinnin ja alue- ja kaupunkipolitiikan pääosaston vastuulla olevan jätehuollon infrastruktuurien EU-rahoituksen välillä. Jäsenvaltiot, jotka eivät raportoineet komissiolle tai joiden ker- tomukset eivät olleet kattavia, hyötyvät samalla tavalla rakennetoimista peräisin olevasta jätehuollon infrastruktuurien rahoituksesta.
- 57.** EU:n rahoituksen ja tukitoimenpiteiden olemassaolon välisen yhtey- den puuttuminen oli erityisen merkittävää, kun kyseessä oli ”saastut- taja maksaa” -periaatteen täytäntöönpano. Tämä periaate on yksi EU:n ympäristöpolitiikan perusperiaatteista²¹. Periaate vahvistettiin vuonna 1975 annetussa jätedirektiivissä²² ja sisällytettiin sittemmin muihin jä- tehuoltoa koskeviin erityisdirektiiveihin, kuten kaatopaikkadirektiiviin²³. Koheesiopolitiikkaa koskevien asetusten ja komission sisäisten ohjeiden mukaisesti tämän periaatteen täytäntöönpano olisi otettava EU:n rahoit- tustuessa huomioon tuen tason luokittelun kautta²⁴.

²¹ Euroopan unionin toiminnasta tehty sopimus (konsolidoitu versio), 191 artiklan 2 kohta.

²² Direktiivi 75/442/ETY, 15 artikla; direktiivi 91/156/ETY, 15 artikla; direktiivi 2006/12/EY, 15 artikla, ja direktiivi 2008/98/EY, 14 artikla.

²³ Direktiivi 1999/31/EY, 10 artikla.

²⁴ Rakennerahastoja koskevista yleisistä säännöksistä 21 päivänä kesäkuuta 1999 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1260/1999, 29 artikla: ”Rahastojen rahoitustuki luokitellaan [...] saastuttaja maksaa -periaatetta soveltamalla”. Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahastoa ja koheesiorahastoa koskevista yleisistä säännöksistä sekä asetuksen (EY) N:o 1260/1999 kumoamisesta 11 päivänä heinäkuuta 2006 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1083/2006, 52 artikla: ”Rahastojen rahoitusosuutta voidaan mukauttaa [...] saastuttaja maksaa -periaatetta noudattaen”. Asetus (EY) N:o 1083/2006, 55 artikla: Hallintoviranomaisen on otettava tuloja tuottavien hankkeiden tukielpoisten kustannusten laskelmassa huomioon saastuttaja maksaa -periaatteen soveltaminen.

58. Komissio jatkoi tukitason luokitteluperiaatteen kehittämistä kaudella 2000–2006 valmisteluasiakirjassa²⁵, jossa todettiin, että tuen tasoa olisi alennettava, jos hankerahoitus pitää sisällään maksujärjestelmän (kuten alhaiset kiinteämääräiset maksut), joka ei perustu resurssien tosiasialliseen kuluttamiseen eikä tarjoa tarvittavia varoja, joiden avulla infrastruktuuria ylläpidettäisiin asianmukaisesti tai katettaisiin toimintakulut ja suuri osa arvon alentumisesta aiheutuneista kustannuksista. Näiden tapausten osalta ehdotettujen tukitasojen olisi tavallisesti oltava **liitteesä IV** olevassa sarakkeessa 5 esitettyjen tukitasojen mukaisia.
59. Tilintarkastustuomioistuin pani merkille, että vaikka tarkastukseen valittujen infrastruktuurien kohdalla toimintakuluja ja arvon alentumisesta aiheutuvia kuluja ei ollut katettu kotitalouksilta veloittettavin jätehuoltomaksuin, komissio ei soveltanut tukitasojen luokittelun periaatetta vähentämällä osarahoituksen tasoa. Tästä seurasi, että myönnetyn osarahoituksen taso oli lähes kaikissa tapauksissa tukitason luokitteluperiaatteen mukaista tasoa korkeampi (ks. **liite IV**). Tietyt kunnat eivät veloittaneet kotitalouksilta minkäänlaista jätehuoltomaksua.
60. Kuntien kotitalouksilta veloittamat jätehuoltomaksut vaihtelivat jopa samalla alueella huomattavasti (ks. **taulukko 3**). Ero oli samalla alueella joissakin tapauksissa jopa 300 prosenttia, mitä ei voitu selittää pelkästään eroilla kotitalouksien keskituloissa ja taloudellisessa kantokyvyssä tai otokseen valittujen kuntien jätehuoltokulujen välillä.

²⁵ *The new programming period 2000–2006: Technical paper 1 – Application of the polluter pays principle – Differentiating the rates of Community assistance for Structural Funds, Cohesion Fund and ISPA infrastructure operations* (uusi ohjelmakausi 2000–2006: valmisteluasiakirja 1 – saastuttaja maksaa -periaatteen soveltaminen – rakenerahastoille, koheesiorahastolle ja ISPA-infrastruktuuritoimille annetun yhteisön avun tason luokittelu) (6.12.1999).

TAULUKKO 3

KOTITALOUKSIEN VUOSINA 2009 JA 2010 MAKSAMAT JÄTEHUOLTOMAKSUT OTOKSEEN POIMITUISSA KUNNISSA

Alue	Alhaisin maksu	Korkein maksu	Ero prosentteina
ES – Katalonia	40,25 euroa kotitaloutta kohti	166,50 euroa kotitaloutta kohti	314 %
IT – Sardinia	1,02 euroa neliometriä kohti	3,30 euroa neliometriä kohti	224 %
IT – Apulia	1,57 euroa neliometriä kohti	2,62 euroa neliometriä kohti	67 %
ES – Andalusia	69,60 euroa kotitaloutta kohti	94,36 euroa kotitaloutta kohti	36 %
PT – Pohjois-Portugali	0 euroa	76,20 euroa kotitaloutta kohti	-
PT – Lissabon ja Vale do Tejo	0 euroa	70,38 euroa kotitaloutta kohti	-
RO – Koillis-Romania	8,69 euroa henkilöä kohti (otokseen poimitut infrastruktuurit tarjosivat palvelujaan ainoastaan yhdelle kunnalle)		e.s.
RO – Lounais-Romania	16,2 euroa henkilöä kohti (otokseen poimitut infrastruktuurit tarjosivat palvelujaan ainoastaan yhdelle kunnalle)		e.s.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin tarkastuksen aikana saadun todentavan aineiston perusteella.

JÄTTEITÄ KOSKEVASSA EU:N SÄÄNTELYKEHYKSESSÄ JA EU:N SUUNTAVIIVOISSA HAVAITTIIN PUUTTEITA

61. Jätteitä koskevalla EU:n sääntelykehysellä ja EU:n suuntaviivoilla voidaan edistää EU:n rahoituksen vaikuttavuuden maksimointia. Tilintarkastustuomioistuin havaitsi tällä alueella puutteita.

EU:N DIREKTIIVIEN TAVOITTEISSA EI PAINOTETA JÄTTEIDEN SYNTYMISEN EHKÄISEMISTÄ

62. Jätedirektiiviin sisältyvän EU:n jätehierarkian mukaan ensimmäinen jätehuollon vaihtoehdoista on jätteiden syntymisen ehkäiseminen. Kuummen ympäristöä koskevan toimintaohjelman²⁶ yleistavoitteena on vähentää jätteiden tuottamista ja käsittelyä huomattavasti.
63. EU:n direktiiveissä asetetut jätehuoltotavoitteet koskevat kuitenkin ainoastaan kierrätystä, hyödyntämistä ja biohajoavan jätteen ohjautumista pois kaatopaikalta; tavoitteet eivät kata jätteiden syntymisen ehkäisemistä ja jätteiden vähentämistä (ks. kohta 39).

LOPPUKÄSITTELYÄ EDELTÄVÄN KÄSITTELYN KÄSITE EI OLE SELKEÄ

64. Kaatopaikkadirektiivin mukaisesti kaatopaikalle saisi sijoittaa ainoastaan esikäsiteltyä jätettä. Direktiivi ei kuitenkaan ole tarpeeksi selkeä siltä osin, minkälaista esikäsiteltyä vaaditaan ja vaaditaanko, että esikäsitteilyn myötä vähenee kaatopaikalle sijoitetun jätteen määrä, vai riittääkö, että ainoastaan jätteen volyymi vähenee²⁷.
65. Kaatopaikalle sijoittamista edeltävää käsittelyä koskevan käsitteen epäselvyys on johtanut erilaisiin strategioihin kansallisella ja/tai alueellisella tasolla. Yhdellä otokseen poimitulla alueella painopiste oli esimerkiksi mekaanisissa biologisissa käsittelylaitoksissa, joiden tuloksellisuus kaatopaikalle sijoitetun jätteen määrän vähentämisen näkökulmasta ei ollut tyydyttävää. Kun kahdella muulla alueella päästiin erilliskeräyksen osalta korkealle tasolle, jäte katsottiin esikäsitellyksi ja se voitiin viedä suoraan kaatopaikalle (ks. kohdat 28 ja 44).

²⁶ Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle "Kuudes ympäristöä koskeva Euroopan yhteisön toimintaohjelma" (KOM/2001/0031 lopullinen).

²⁷ Direktiivin 1999/31/EY 6 artiklan a alakohdassa säädetään, että "jätteen määrää [englanninkielisessä versiossa 'amount' eli 'määrä'] tai ihmisten terveydelle tai ympäristölle aiheutuvaa vaaraa" vähennetään, kun taas 2 artiklan h alakohdassa säädetään seuraavaa: "määrän [englanninkielisessä versiossa 'volume' eli 'volyymi'] tai vaarallisuuden vähentämiseksi, sen käsittelyn helpottamiseksi tai sen hyödyntämisen tehostamiseksi".

EU:LLA EI OLE KOMPOSTOINTIIN SOVELLETTAVIA LAATUSTANDARDEJA

- 66.** EU osarahoitti kompostointilaitoksia ja anaerobisia mädätyslaitoksia kaikilla otokseen poimituilla kahdeksalla alueella. Tarkastuksen aikaan neljällä tarkastetulla alueella ei kuitenkaan ollut kompostointiin sovellettavia laatustandardeja. Neljällä muulla alueella sallitut raskasmetallipitoisuustasot vaihtelivat huomattavasti (ks. kohta 52).
- 67.** Kompostimarkkinoiden kehitystä haittasi, että kompostointiin sovellettavia laatustandardeja ei ollut kansallisella/alueellisella tasolla tai että näiden standardien välillä oli merkittäviä eroja. Tästä seurasi, että laitosten toiminnanharjoittajien oli vaikea myydä tuotettua kompostia. EU:lla ei ole kompostointia koskevia laatustandardeja.

EU:LLA EI OLE SUUNTAVIIVOJA KAATOPAikkojen SULKEMISKULUJA KATTAVAA RAHAVAKUUTTA VARTEN

- 68.** Tilintarkastustuomioistuin havaitsi kaatopaikan sulkemista ja jälkihuoltoa koskevan rahavakuuden osalta, että rahavakuuden laskentamenetelmät erosivat toisistaan huomattavasti niillä kuudella alueella, joilla otokseen poimitut kaatopaikat sijaitsivat. Kapasiteetiltaan samanlaisten kaatopaikkojen vakuudet vaihtelivat määrältään huomattavasti. Tämä osoittaa, että rahavakuudet eivät kenties aina riitä kattamaan kaikkia kuluja 30 vuoden ajaksi, kuten kaatopaikkadirektiivissä vaaditaan. EU ei ole antanut jäsenvaltioille suuntaviivoja, joista selviäisi, miten kaatopaikan sulkemista ja jälkihuoltoa koskevat kulut olisi arvioitava, eikä se ole kannustanut jäsenvaltioita alaa koskevaan kokemustenvaihtoon (ks. kohdat 33 ja 34).

PÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET

- 69.** Lähes kaikilla tarkastettaviksi valituilla alueilla havaittiin, että jätehuolto oli parantunut jonkin verran. Sellaisten yhdyskuntajätehuollon infrastruktuurien rahoittamiseen tarkoitettujen rakennetoimien, joiden tarkoituksena oli auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan EU:n jätepolitiikan tavoitteet, vaikuttavuus kärsi kuitenkin tukitoimenpiteiden puutteellisesta täytäntöönpanosta sekä EU:n sääntöjen ja suuntaviivojen puutteista. Komissio ei kannustanut toteuttamaan tukitoimenpiteitä arvioidessaan sen vastuulla olevia toimenpideohjelmia tai hankkeita. Osarahoitettujen infrastruktuurien onnistuminen riippuu siitä, onko jätteiden erilliskeräys jätteiden syntypaikalla vaikuttavaa. Usein se ei sitä ole. Vaikka kaikilla otokseen poimituilla alueilla jätehuolto oli jonkin verran edistynyt, ainoastaan 25 prosenttia niistä saavutti EU:n jätepolitiikan tavoitteet. Tavoitteiden saavuttamisessa onnistuivat lähinnä alueet, jotka olivat toteuttaneet myös tukitoimenpiteitä.

YHDYSKUNTAJÄTEHUOLLON INFRASTRUKTUURIEN TULOKSELLISUUS

- 70.** Osarahoitettujen infrastruktuurien tuloksellisuus riippui suuresti jätekeräysstrategioista:
- Lajitteluasemien, joiden tarkoituksena oli hyödyntää kotitalouksien jätteiden syntypaikalla erottelemaa pakkausjätettä, toiminta oli tyydyttävää (ks. kohdat 23 ja 24).
  - Erilliskerätyn biohajoavan jätteen (kun jäte ei ollut saastunutta) käsittelyyn tarkoitettut kompostointilaitokset ja anaerobiset mädätyslaitokset toimivat yleisesti ottaen paremmin kuin lajittelematonta jätettä käsittelevät laitokset, joiden toiminta ei ollut tyydyttävää (ks. kohta 25).
  - Jätteen lajittelemattomana saavat mekaaniset biologiset käsittelylaitokset eivät yleensä pystyneet edistämään EU:n jätepolitiikan tavoitteita, sillä suurin osa laitoksiin tuodusta jätteestä sijoitettiin kaatopaikalle (ks. kohdat 26 ja 27).
- 71.** Jätettä ei ollut joko käsitelty lainkaan tai käsittely ei ollut asianmukaista, kun se tuotiin otokseen poimituille kaatopaikoille, minkä vuoksi kaatopaikalle sijoitettiin jätettä, joka sisälsi suuren määrän biohajoavaa jätettä (ks. kohta 28).

- 72.** Lähes kaikki tarkastetut infrastruktuurit täyttivät ympäristövaatimukset. Viidellä seitsemästä tarkastettavaksi valitusta kaatopaikasta ei kuitenkaan ollut riittävää rahavakuutta kaatopaikan sulkemista ja jälkihuoltoa koskevien kulujen kattamiseksi. Vaaditun rahavakuuden määrän vahvistamiseen sovellettavat menetelmät poikkesivat huomattavasti toisistaan. Suurimmassa osassa tapauksia vahvistetut määrät eivät riittäisi kattamaan kaikkia asianomaisia kuluja (ks. kohdat 29–34).

SUOSITUS NRO 1

- a) **Jäsenvaltioiden** olisi
- i) panostettava sellaisiin jätehuollon infrastruktuureihin, joiden avulla aiemmin eroteltu jäte (ja biohajoava jäte, kun se katsotaan kustannustehokkaaksi) käsitellään jätteen syntypaikalla
  - ii) varmistettava, että kaatopaikoille sijoitettu yhdyskuntajäte on esikäsitelty
  - iii) varmistettava, että kaatopaikkojen rahavakuudet riittävät ainakin 30 vuodeksi kattamaan sulkemiseen ja jälkihuoltoon liittyvät kulut, ja että vakuuksien laskentamenetelmä on asianmukainen.
- b) **Komission** olisi asetettava EU:n rahoituksen saamisen ehdoksi, että jäsenvaltiot panevat kyseiset suositukset täytäntöön.

EU:N JÄTEPOLITIIKAN TAVOITTEET ALUETASOLLA

- 73.** Tilintarkastustuomioistuimien havaitsema puutteita siinä, miten jäsenvaltiot raportoivat EU:n tavoitteiden saavuttamisesta. Puutteiden vuoksi komissio ei pystynyt kaikissa tapauksissa arvioimaan, olivatko jäsenvaltioiden tulokset EU:n jätetavoitteiden mukaisia. Komissio tarkistaa, ovatko sen saamat luvut johdonmukaisia, mutta se ei arvioi niiden luotettavuutta eikä kerää tietoa EU:n tavoitteiden saavuttamisesta aluetasolla (ks. kohdat 37 ja 38).
- 74.** Vaikka lähes kaikilla tarkastettaviksi valituilla alueilla havaittiin jätehuollossa joitakin parannuksia,
- tuotetun jätteen määrä kasvoi henkilöä kohti kuudessa kahdeksasta otokseen poimitusta alueesta, vaikka jätteiden syntymisen ehkäiseminen on ensiarvoisen tärkeää EU:n jätehuoltotoimien hierarkian mukaisesti (ks. kohta 39)
  - ainoastaan neljäsnes otokseen poimituista alueista nosti huomattavasti erilliskeräysastetta, mikä vähensi kaatopaikkojen käyttöä; nämä alueet edistivät EU:n tavoitteiden saavuttamista (ks. kohdat 40–42)
  - jäte sijoitettiin yleensä kaatopaikalle ilman asianmukaista käsittelyä tai ilman minkäänlaista käsittelyä (ks. kohta 44).

SUOSITUS NRO 2

- Jäsenvaltioiden** olisi kehitettävä luotettavia jätehuoltotietokantoja sekä seurattava edistymistään EU:n jätepolitiikan tavoitteiden saavuttamisessa ja tehostettava raportointiaan komissiolle.
- Komission** olisi arvioitava jäsenvaltioilta saamiensa tietojen luotettavuutta.
- Komission, parlamentin ja neuvoston** olisi tarkasteltava, olisiko EU:n rahoitustuki kytkettävä EU:n jätepolitiikan tavoitteiden saavuttamiseen.

EU:N RAHOITUKSEN VAIKUTTAVUUDEN MAKSIMOINTIIN TÄHTÄÄVIEN TOIMENPITEIDEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

- 75.** EU:n rahoituksen vaikuttavuus on jäänyt tukitoimenpiteiden täytäntöönpanossa esiintyvien puutteiden vuoksi maksimoimatta.
- 76.** Tiedotustoimien sekä hallinnollisten ja taloudellisten tukitoimenpiteiden kehittäminen vaihteli huomattavasti otokseen poimittujen alueiden välillä:
- a) Yleisen tietoisuuden ja jätehuoltojärjestelmiin osallistumishalukkuuden korkea taso näyttivät olevan keskeisiä tekijöitä jätehuollon infrastruktuurien onnistumisen kannalta erityisesti silloin, kun oli kyse jätteiden erottelusta kotitalouksissa jätteiden syntypaikalla. Viranomaiset eivät mitanneet toteuttamiensa tiedotustoimien tuloksia yhdelläkään otokseen poimituista alueista (ks. kohdat 47 ja 48).
  - b) Ainoastaan ne alueet, jotka olivat panneet täytäntöön biohajoavan jätteen erilliskeräyksen jätteiden syntypaikalla, edistivät jätteen kaatopaikalle ohjautumisen välttämistä koskevien EU:n tavoitteiden saavuttamista (ks. kohdat 50 ja 51).
  - c) Kompostointia koskevat laatustandardit puuttuivat neljältä alueelta ja neljällä muulla alueella kompostissa sallittujen raskasmetallien pitoisuusrajat vaihtelivat huomattavasti. Tästä seurasi, että otokseen poimittujen kompostointilaitosten ja anaerobisten mädätyslaitosten tuottaman kompostin markkinat kehittyivät huonosti (ks. kohta 52).
  - d) Maksuihin tai jätteiden loppukäsittelyä koskeviin veroihin sisältyvien taloudellisten välineiden täytäntöönpanolla on jätehuollossa huomattava vaikutus hankkeiden ja alueiden tuloksellisuuteen (ks. kohdat 53 ja 54).
  - e) Komissio ei kannustanut toteuttamaan tukitoimenpiteitä eikä etenkin ”saastuttaja maksaa” -periaatetta, sillä otokseen poimituissa hankkeissa havaittiin, että tukitason luokittelua ei sovellettu (ks. kohdat 55–60).

SUOSITUS NRO 3

- a) **Jäsenvaltioiden** olisi
- i) kiinnitettävä enemmän huomiota yleisen tietoisuuden lisäämiseen ja jätehuoltojärjestelmiin osallistumiseen eritoten, kun kyse on jätteiden erottelusta kotitalouksissa jätteiden syntypaikalla; tiedotuskampanjoiden ja koulutusstrategioiden tuloksia olisi mitattava järjestelmällisesti
  - ii) toteutettava erilliskeräys, myös biohajoavalle jätteelle, jos se katsotaan kustannustehokkaaksi, maksimoidakseen jätehuollon infrastruktuurien tuloksellisuus ja edistyminen EU:n jätepolitiikan tavoitteiden saavuttamisessa
  - iii) edistettävä jätteiden syntymisen ehkäisemistä ja kierrätystä ottamalla jätehuollossa käyttöön taloudellisia välineitä, joita ovat erityisesti jätekäsittelyvero, "maksu itse jätekustannukseksi" -järjestelmät ja muut kannustimet kotitalouksilta veloittavissa maksuissa.
- b) **Komission** olisi
- i) asetettava EU:n rahoituksen saamisen ehdoksi, että jäsenvaltiot panevat kyseiset suositukset täytäntöön
  - ii) vaadittava jäsenvaltioilta toimenpideohjelmiä hyväksyessään "saastuttaja maksaa" -periaatteen osalta, että ne vähentävät tuen tasoa, kun kotitalouksilta veloitetut jätehuoltomaksut eivät kata yhdyskuntajätehuollon toimintakuluja ja suurta osaa arvon alentumisesta aiheutuvista kuluista. Komission olisi sovellettava tätä periaatetta suurhankkeiden hyväksynnän yhteydessä.

- 77.** EU:n sääntelykehiksen ja EU:n suuntaviivojen parantaminen voi auttaa maksimoimaan yhdyskuntajätehuollon infrastruktuurien rahoittamiseen tarkoitettujen rakennetoimien vaikuttavuutta. Tilintarkastustuomioistuim havaitti, että
- EU:n jätedirektiivien yleistavoitteena ei ole jätteiden syntymisen ehkäiseminen, vaikka jätedirektiivin mukaan jätteiden syntymisen ehkäiseminen on jätehuollon vaihtoehtoista ensimmäisellä sijalla (ks. kohdat 62 ja 63)
  - Jätteiden loppukäsittelyä edeltävä käsittely ei ole käsitteenä selkeä, mikä johtaa erilaisiin strategioihin kansallisella ja alueellisella tasolla (ks. kohdat 64 ja 65)
  - kompostoinnille ei ole laadittu EU:n laatustandardeja, vaikka standardien puuttuminen tai epäjohtonmukaisuus jäsenvaltioiden tasolla on haitannut kompostimarkkinoiden kehittymistä (ks. kohdat 66 ja 67)
  - ei ole neuvottu, millä menetelmällä kaatopaikkojen sulkemisesta ja jälkihuollosta aiheutuvat kulut olisi arvioitava (kohta 68).

SUOSITUS NRO 4

Komission olisi

- ehdotettava jätteiden syntymisen ehkäisemisen tavoitteita, jotka ovat EU:n jätehierarkiaa kuvastavan pyramidin mukaisia
- selkeytettävä loppukäsittelyä edeltävän käsittelyn käsitettä kaatopaikkadirektiivissä varmistaakseen, että jäsenvaltioiden sovel-tama lähestymistapa on yhdenmukainen
- harkittava mahdollisuutta kehittää jäsenvaltioiden kanssa kompostointia koskevat EU:n laatustandardit ja täten edistää kompostimarkkinoiden kehittymistä
- tarjottava asianmukaista neuvontaa ja levitettävä parhaita käytäntöjä, jotka liittyvät rahavakuudella katettavien, kaatopaikan sulkemisesta ja jälkihuollosta aiheutuvien kulujen arviointimenetelmään.

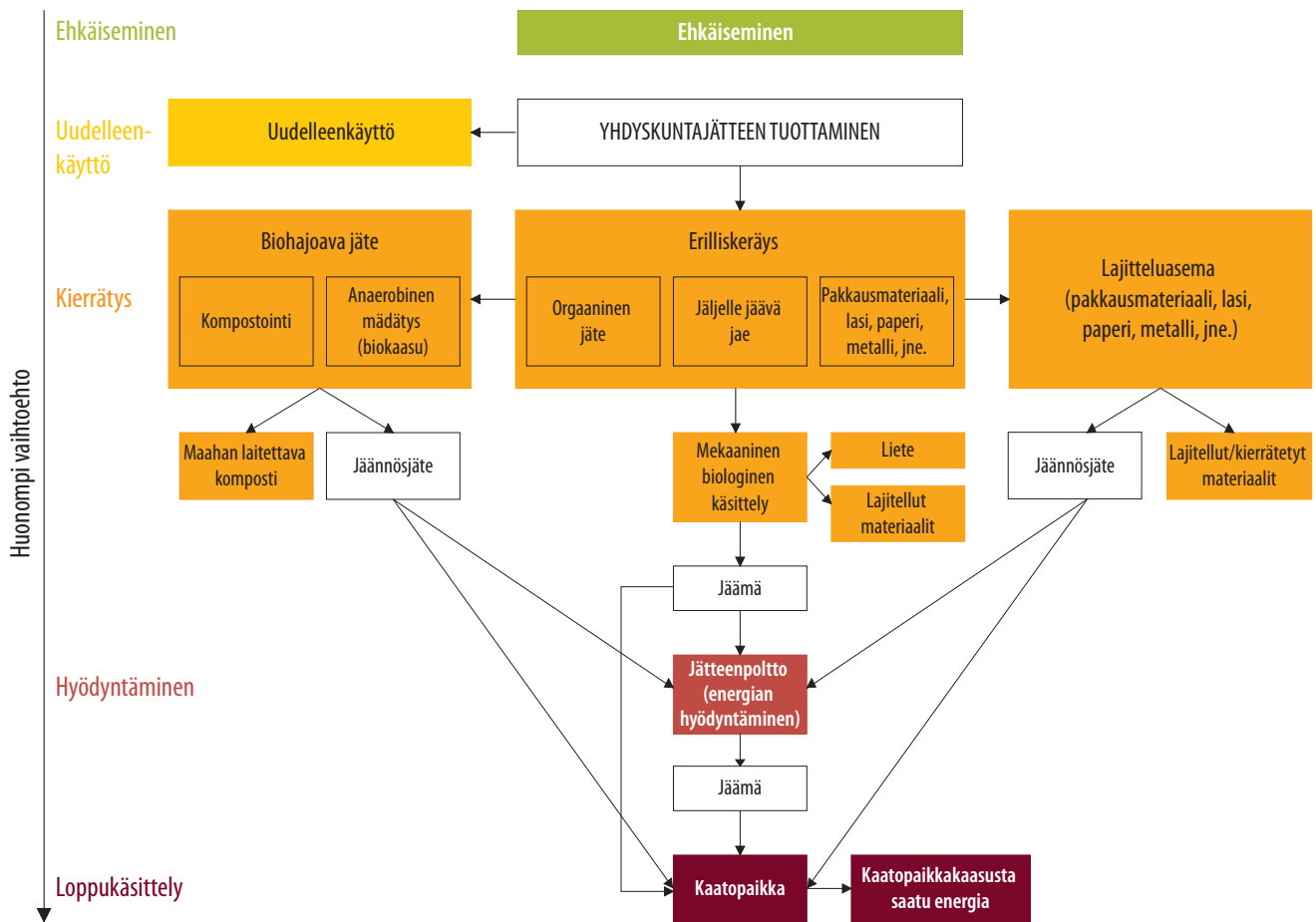
Tilintarkastustuomioistuimen II jaosto on tilintarkastustuomioistuimen jäsenen Harald NOACKIN johdolla hyväksynyt tämän kertomuksen Luxemburgissa 24. lokakuuta 2012 pitämässään kokouksessa.

Tilintarkastustuomioistuimen puolesta

Vítor Manuel da SILVA CALDEIRA
presidentti

JÄTTEIDEN SYNTYPAIKALTA ALKAVA JA LOPPUKÄSITTELYYN PÄÄTTYVÄ JÄTEHUOLTOJÄRJESTELMÄ

Kaaviota koskevat lisäselvitykset

Jätedirektiivin mukaiset määritelmät

Ehkäiseminen: Toimenpiteet, jotka toteutetaan ennen kuin aineesta, materiaalista tai tuotteesta tulee jätettä ja joilla vähennetään jätteiden määrää, syntyneen jätteen haittavaikutuksia ympäristöön ja ihmisten terveyteen tai haitallisten aineiden pitoisuuksia materiaaleissa ja tuotteissa.

Hyödyntäminen: Toimi, jonka pääasiallisena tuloksena jätettä voidaan käyttää hyödylliseen tarkoitukseen joko tuotantolaitoksessa tai yleensä taloudessa korvaamalla muita materiaaleja, joita olisi muutoin käytetty erityiseen tarkoitukseen, tai jätteen valmistelemista tällaista tarkoitusta varten.

Kierrätys: Hyödyntämistoimi, jossa jätemateriaalit käsitellään uudelleen tuotteiksi, materiaaleiksi tai aineiksi joko alkuperäiseen tarkoitukseen tai muihin tarkoituksiin. Kierrätykseen sisältyy eloperäisen aineksen uudelleenkäsittely, mutta ei energian talteenotto eikä uudelleenkäsittely materiaaleiksi, joita käytetään polttoaineina tai maantäyttötoimiin.

Loppukäsittely: Toimi, joka ei ole hyödyntämistä, vaikka toimen toissijaisena seurauksena olisi aineiden tai energian hyödyntäminen.

Uudelleenkäyttö: Toimi, jonka avulla tuotteet tai osat, jotka eivät ole jätettä, voidaan käyttää uudelleen samassa tarkoituksessa, jota varten ne on suunniteltu.

JÄTEHUOLTOHANKKEISIIN TARKOITETTU RAKENNETOIMITUKI

OHJELMAKAUSI 2000–2006					
Jäsenvaltio	Koheesiorahasto (yhdyskuntajäte ja teollisuusjäte)	Koheesiorahasto (jätteeseen liittyvä ympäristö)	Euroopan aluekehitysrahasto	YHTEENSÄ	Prosentuaalinen osuus kokonaisuudesta
Espanja	1 393 087 080	75 120 816	220 099 852	1 688 307 748	36,78
Kreikka	365 649 728	0	297 647 168	663 296 896	14,45
Portugali	385 910 757	8 908 090	51 652 744	446 471 591	9,73
Italia	0	0	313 677 576	313 677 576	6,83
Unkari	176 848 871	27 958 830	15 167 782	219 975 483	4,79
Saksa	0	0	197 557 502	197 557 502	4,30
Puola	74 031 202	29 438 760	91 424 570	194 894 532	4,25
Liettua	90 372 374	16 563 950	1 446 008	108 382 332	2,36
Romania	0	107 489 325	0	107 489 325	2,34
Ranska	0	0	103 931 777	103 931 777	2,26
Irlanti	6 903 275	0	80 617 000	87 520 275	1,91
Slovenia	62 572 651	20 331 730	0	82 904 381	1,81
Tšekin tasavalta	47 345 000	0	16 328 485	63 673 485	1,39
Latvia	32 405 111	22 928 732	7 538 163	62 872 006	1,37
Rajat ylittävä yhteistyö EU:ssa	0	0	56 691 788	56 691 788	1,24
Bulgaria	0	51 800 193	0	51 800 193	1,13
Kypros	0	28 722 415	0	28 722 415	0,63
Viro	23 096 673	0	2 389 009	25 485 682	0,56
Slovakia	0	0	22 870 561	22 870 561	0,50
Yhdistynyt kuningaskunta	0	0	16 864 095	16 864 095	0,37
Malta	11 723 250	0	3 166 065	14 889 315	0,32
Alueiden välinen yhteistyö EU:ssa	0	0	13 985 683	13 985 683	0,30
Suomi	0	0	6 222 300	6 222 300	0,14
Belgia	0	0	5 706 707	5 706 707	0,12
Alankomaat	0	0	5 680 360	5 680 360	0,12
Tanska	0	0	0	0	0
Luxemburg	0	0	0	0	0
Itävalta	0	0	0	0	0
Ruotsi	0	0	0	0	0
EU YHTEENSÄ	2 669 945 972	389 262 841	1 530 665 195	4 589 874 008	100,00

Lähde: Euroopan komissio.

OHJELMAKAUSI 2007–2013		
Jäsenvaltio	EU:n rahoitusosuus	Prosentuaalinen osuus kokonaismäärästä
Puola	1 311 253 636	21,01
Romania	792 840 872	12,71
Tšekin tasavalta	520 258 572	8,34
Espanja	462 015 554	7,40
Kreikka	432 176 450	6,93
Slovakia	368 600 000	5,91
Unkari	366 500 000	5,87
Italia	338 072 531	5,42
Bulgaria	300 521 138	4,82
Liettua	278 995 046	4,47
Portugali	224 088 076	3,59
Slovenia	205 568 426	3,29
Ranska	134 470 000	2,16
Latvia	129 500 000	2,08
Kypros	125 495 000	2,01
Viro	70 302 813	1,13
Malta	55 250 000	0,89
Saksa	47 745 110	0,77
Rajat ylittävä yhteistyö EU:ssa	47 890 793	0,77
Yhdistynyt kuningaskunta	20 230 668	0,32
Irlanti	3 000 000	0,05
Belgia	2 382 219	0,04
Alankomaat	2 667 500	0,04
YHTEENSÄ	6 239 824 404	100,00

Lähde: Euroopan komissio.

TARKASTETTAVIKSI VALITUT INFRASTRUKTUURIT

Alue (Jäsenvaltio)	Hankkeen nimi	Jätehuollon infrastruktuuri	EU:n rahasto
Katalonia (Espanja)	Mekaaninen biologinen käsittelylaitos (Sant Adrià de Besòs)	Mekaaninen biologinen käsittely	Koheesiorahasto
Katalonia (Espanja)	Yhdyskuntajätehuollon infrastruktuurien rakentaminen ja mukauttaminen Kataloniassa (Hanke 17 – Kaatopaikan laajentaminen ja mukauttaminen Alt Empordàssa)	Kaatopaikka	Koheesiorahasto
Katalonia (Espanja)	Yhdyskuntajätehuollon infrastruktuurien rakentaminen ja mukauttaminen Kataloniassa (Hanke 18 – Gironés-kompostointilaitos)	Kompostointilaitos	Koheesiorahasto
Sardinia (Italia)	Laadukkaan kompostin tuotantolaitos (Serramanna)	Kompostointilaitos	EAKR (Sardiniaa koskeva toimenpideohjelma)
Sardinia (Italia)	Anaerobinen mädätyslaitos (Villacidro)	Mekaaninen biologinen käsittely	EAKR (Sardiniaa koskeva toimenpideohjelma)
Sardinia (Italia)	Jätepolttoaineen valintaan, stabilointiin ja tuotantoon tarkoitettu laitos (Olbia)	Mekaaninen biologinen käsittely	EAKR (Sardiniaa koskeva toimenpideohjelma)
Apulia (Italia)	Biostabilointi- ja kompostointilaitos (Cerignola)	Mekaaninen biologinen käsittely	EAKR (Apuliaa koskeva toimenpideohjelma)
Apulia (Italia)	Kaatopaikka (Cavallino)	Kaatopaikka	EAKR (Apuliaa koskeva toimenpideohjelma)
Apulia (Italia)	Biostabilointilaitos (Cavallino)	Mekaaninen biologinen käsittely	EAKR (Apuliaa koskeva toimenpideohjelma)
Apulia (Italia)	Ympäristön suojele ja kunnostaminen yhdyskuntajätehuolto- ja kehittämissä (Brindisi)	Ei tarkastuksen aikaan toiminnassa	EEAKR (Apuliaa koskeva toimenpideohjelma)
Andalusia (Espanja)	Pakkauksien ja pakkausjätteen hyödyntämiseen tarkoitettu laitos integroidussa kiinteän yhdyskuntajätteen käsittelylaitoksessa (Monte Marta – Cónica, Sevilla)	Lajitteluasema	Koheesiorahasto
Andalusia (Espanja)	Jätteenhyödyntämis- ja kompostointilaitos (Linares)	Mekaaninen biologinen käsittely	Koheesiorahasto
Andalusia (Espanja)	Kunnostaminen, sulkeminen ja uuden osan rakentaminen kiinteän yhdyskuntajätteen sijoittamiseen tarkoitettulla kaatopaikalla (Guadiel, Linares)	Kaatopaikka	Koheesiorahasto
Lissabon ja Vale do Tejo (Portugali)	Lajitteluasema, RESITEJO	Lajitteluasema	EAKR (LVT-toimenpideohjelma)
Lissabon ja Vale de Tejo (Portugali)	Orgaanisen jätteen hyödyntämiseen tarkoitettujen laitosten rakentaminen (VALORSUL)	Anaerobinen mädätyslaitos	Koheesiorahasto
Pohjoisosaa (Portugali)	Kiinteän yhdyskuntajätteen hyödyntämiseen ja käsittelyyn tarkoitettu kuntien välinen järjestelmä (Vale do Douro Sul, RESIDOURO)	Lajitteluasema	EAKR (Norte-toimenpideohjelma)
Pohjoisosaa (Portugali)	Kiinteän yhdyskuntajätteen hyödyntämiseen ja käsittelyyn tarkoitettu kuntien välinen järjestelmä (Vale do Douro Sul, RESIDOURO)	Kaatopaikka	EAKR (Norte-toimenpideohjelma)
Pohjoisosaa (Portugali)	Kiinteän yhdyskuntajätteen käsittelyyn tarkoitettujen laitosten ympäristön kunnostaminen (Vale do Ave)	Kompostointilaitos	EAKR (Norte-toimenpideohjelma)

Alue (Jäsenvaltio)	Hankkeen nimi	Jätehuollon infrastruktuuri	EU:n rahasto
Pohjoisosaa (Portugali)	Integroitu kiinteän jätteen huolto orgaanisen jätteen hyödyntämiseen tarkoitettulla laitoksella (LIPOR)	Kompostointilaitos	Koheesiorahasto
Pohjoisosaa (Portugali)	Kiinteän yhdyskuntajätteen hyödyntämiseen ja käsittelyyn tarkoitettu kuntien välinen järjestelmä (Baixo Tâmega)	Lajitteluasema	Koheesiorahasto
Pohjoisosaa (Portugali)	Kiinteän yhdyskuntajätteen hyödyntämiseen ja käsittelyyn tarkoitettu kuntien välinen järjestelmä (Baixo Tâmega)	Kaatopaikka	Koheesiorahasto
Koillisosaa (Romania)	Jätehuoltoa koskeva ohjelma (Piatra Neamt)	Kompostointilaitos	Koheesiorahasto (aiemmin ISPA)
Koillisosaa (Romania)	Jätehuoltoa koskeva ohjelma (Piatra Neamt)	Lajitteluasema	Koheesiorahasto (aiemmin ISPA)
Koillisosaa (Romania)	Jätehuoltoa koskeva ohjelma (Piatra Neamt)	Kaatopaikka	Koheesiorahasto (aiemmin ISPA)
Lounaisosaa (Romania)	Integroitu yhdyskuntajätehuollon järjestelmä (Râmnicu Vâlcea)	Kompostointilaitos	Koheesiorahasto (aiemmin ISPA)
Lounaisosaa (Romania)	Integroitu yhdyskuntajätehuollon järjestelmä (Râmnicu Vâlcea)	Kaatopaikka	Koheesiorahasto (aiemmin ISPA)
Muut arvioidut EAKR:n toimenpideohjelmat, joiden osalta ei tarkastettu infrastruktuureja			
Katalonia (Espanja)	Yhtenäinen ohjelma-asiakirja (Cataluña 2000–2006)		
Andalusia (Espanja)	Toimenpideohjelma (Andalucía 2000–2006)		
Kastilia-La Mancha (Espanja)	Toimenpideohjelma (Castilla la Mancha 2000–2006)		
Madridin kunta (Espanja)	Yhtenäinen ohjelma-asiakirja (Comunidad de Madrid 2000–2006)		
Madeira (Portugali)	Toimenpideohjelma (Madeira 2000–2006)		
Sisilia (Italia)	Toimenpideohjelma (Sisilia 2000–2006)		

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin.

MYÖNNETYN TUEN TASO VERRATTUNA TUEN TASOON, JOSSA OTETAAN HUOMIOON KOTITALOUKSIEN KATTAMIEN TOIMINTAKULUJEN TASO

Infrastruktuuri	Maksuilla katettavien kulujen kokonaismäärä prosentteina	Maksuilla katettavat toimintakulut	Tukitaso	Sovellettavaksi ehdotettu tukitaso ³	Viitevuosi
ES – Katalonia 1	40 %	42 %	80 %	50 %	2010
ES – Katalonia 2	56 %	59 %	80 %	50 %	2010
ES – Katalonia 3	76 %	80 %	80 %	50 %	2010
IT – Sardinia 1	78 %	84 %	50 %	40 %	2009
IT – Sardinia 2	77 %	83 %	50 %	40 %	2009
IT – Sardinia 3	78 %	84 %	50 %	40 %	2009
IT – Apulia 1	96 %	100 %	50 %	40 %	2009
IT – Apulia 2 ja 3	85 %	91 %	50 %	40 %	2009
IT – Apulia 4	e.s. Hanke ei ollut käynnissä tarkastuskäynnin aikaan.				
ES – Andalusia 1	e.s. Pakkaukset markkinoille saattaneet yritykset kattavat lajitteluaseman toiminnasta ja arvon alentumisesta aiheutuvat kulut.				
ES – Andalusia 2 ja 3	83 %	88 %	80 %	50 %	2009
PT – Lissabon ja Vale do Tejo 1	55 %	66 %	75 %	50 %	2010
PT – Lissabon ja Vale do Tejo 2 ¹	0 %	0 %	50 %	50 %	2010
PT – Pohjoisosa 1 ja 2	27 %	33 %	75 %	50 %	2010
PT – Pohjoisosa 3	73 %	88 %	75 %	50 %	2010
PT – Pohjoisosa 4	68 %	82 %	50 %	50 %	2010
PT – Pohjoisosa 5 ja 6	24 %	29 %	85 %	50 %	2010
RO – Piatra Neamt 1, 2 ja 3.	Ei tietoa	73 %	75 %	50 %	2010
RO – Râmnicu Vâlcea 1 ja 2	Ei tietoa	89 % ²	75 %	50 %	2010

¹ Tilintarkastustuomioistuin pyysi tietoja kolmesta kunnasta, mutta sai tiedot vain kahdesta kunnasta.

² Määrä ei pidä sisällään kaatopaikan ja kompostointilaitoksen toimintakuluja.

³ *Technical paper 1 – Application of the polluter pays principle – Differentiating the rates of Community assistance for Structural Funds, Cohesion Fund and ISPA infrastructure operations* (valmisteluasiakirja 1 – saastuttaja maksaa periaatteen soveltaminen – rakennerrahastoille, koheesiorahastolle ja ISPA-infrastruktuuri-toimille annetun yhteisön avun tason luokittelu) (6.12.1999). Valmisteluasiakirjassa ehdotetaan sovellettavia tukitasoja.

Lähde: Euroopan tilintarkastustuomioistuin komissiossa ja jäsenvaltioiden tasolla saatavilla olleiden tietojen perusteella.

KOMISSION VASTAUKSET

TIIVISTELMÄ

III.

Komissiolla ei ollut toimivaltaa tarkistaa koheesiopolitiikan kautta osarahoitettujen hankkeiden asianmukaisuutta ja arvioida jätehuoltosuunnitelmien sisältöä tai velvoittaa sisällyttämään niihin tukitoimenpiteitä.

Jätteen erilliskeräys ei ollut EU:n oikeudellinen vaatimus hankkeiden hyväksymisen ja täytäntöönpanon aikaan.

Komissio on ehdottanut koheesiopolitiikkaa ohjelmakaudella 2014–2020 koskevia ennakkoehtoja.

III. a)

Komissio tiedostaa, että jätteiden esikäsittelyä sekä kaatopaikkojen sulkemista ja jälkihuoltoa koskevat ongelmat ovat järjestelmään liittyviä ongelmia, joihin vastaaaminen edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa, jota oikeuskäytäntö kehittää edelleen ja josta käydään teknisiä keskusteluja.

Komissio kehittää aiheesta *Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa* (KOM(2011) 571 lopullinen) antamansa tiedonannon mukaisesti politiikkaa, jonka tavoitteena on minimoida jätteiden kuljetus kaatopaikoille ja kasvattaa kierrätysastetta. Tästä syystä olisi ratkaisevan tärkeää ottaa käyttöön taloudellisia välineitä, esimerkiksi kaatopaikkaverot sekä jätteen erilliskeräykseen liittyvät ”maksat itse omat jätekustannuksesi” -järjestelmät.

III. b)

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastamaa jaksoa seuraavina vuosina on parannettu sekä jätteitä koskevan tiedon keruuta että sen arviointia.

Yhdyskuntajätteen osalta komissio perusti jo vuonna 1995 järjestelmän, joka koskee tietojen vapaaehtoista keräämistä ja kokoamista jäsenvaltioissa ja johon sovelletaan virallisten tilastojen laatupuitteita. Lisäksi komissio perusti vuonna 2010 vapaaehtoisen järjestelmän aluetason tilastojen tuottamista varten.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastamana jaksona (vuosina 2000–2009) henkilöä kohti tuotetun yhdyskuntajätteen määrä kasvoi 16 jäsenvaltiossa, väheni yhdeksässä ja pysyi samana kahdessa jäsenvaltiossa.

KOMISSION VASTAUKSET

III. c)

Jätehuollon osalta eräs vuosille 2014–2020 ehdotettujen jätteitä koskevien ennakkoehtojen kriteereistä velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan vuonna 2008 annetun jättepuitedirektiivin mukaisia jätehuoltosuunnitelmia, joten ne eivät voi enää laatia epätäydellisiä raportteja ja saada samaan aikaan rakennetoimista peräisin olevaa rahoitusta.

IV. a)

Jättepuitedirektiivin säännöksiin liittyvät ennakkoehdot on sisällytetty komission ehdottamaan asetukseen¹ yhteisistä säännöksistä ohjelmakaudelle 2014–2020.

IV. b)

Komissio tukee tätä suositusta ja kannustaa jäsenvaltioita laatimaan julkisia jätehuoltotietokantoja. Puitteet tälle luodaan komission ehdotuksessa yhteiseksi ympäristötietojärjestelmäksi².

IV. c)

Erilliskeräyksistä tulee vuonna 2015 oikeudellinen velvoite monien jätevirtojen (ei kuitenkaan biohajoavan jätteen) osalta.

Komissio kehittää aiheesta *Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa* (KOM(2011) 571 lopullinen) antamansa tiedonannon mukaisesti politiikkaa, jonka tavoitteena on minimoida jätteen kuljetus kaatopaikoille ja kasvattaa kierrätysastetta. Tästä syystä olisi ratkaisevan tärkeää ottaa käyttöön taloudellisia välineitä, esimerkiksi kaatopaikkaverot ja jätteen erilliskeräykseen liittyvät "maksu itse omat jätekustannuksesi" -järjestelmät.

Komissio on ehdottanut koheesiopolitiikkaa ohjelmakaudella 2014–2020 koskevia ennakkoehtoja. Jätehuollon osalta eräs jätteitä koskevien ehtojen kriteereistä velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan vuonna 2008 annetun jättepuitedirektiivin 29 artiklan mukaisia jätteen syntymisen ehkäisemistä koskevia ohjelmia.

Tuloja tuottavien hankkeiden osalta komissio soveltaa tällä hetkellä saastuttaja maksaa -periaatetta sekä tuen määrän vähentämistä hyödyntämällä kattavaa lähestymistapaa, jossa huomioidaan sekä kannattavuus että tehokkuus.

IV. d)

Nykyisessä jättepuitedirektiivissä 2008/98/EY asetetaan oikeudellisesti sitovia vaatimuksia, jotka liittyvät jätteen käsittelyn hierarkiaan, erilliskeräykseen, kierrätystavoitteisiin, jätehuoltosuunnitelmiin ja jätteen syntymisen ehkäisemistä koskeviin ohjelmiin.

Komissio julkaisi kesäkuussa 2012 kyseisen direktiivin keskeisiä vaatimuksia koskevat suuntaviivat³.

Vuodelle 2014 suunnitellussa jättepuitedirektiivin tarkistuksessa pitäisi keskittyä jätteen syntymisen ehkäisemistä ennen vuotta 2020 koskeviin tavoitteisiin sekä vuoden 2020 kierrätystavoitteiden tarkistamiseen. Tämä liittyy kaatopaikkadirektiivin niiden tavoitteiden tarkistamiseen, joiden mukaan olisi vältettävä biohajoavan jätteen ohjautumista kaatopaikoille, jotta vältettäisiin kierrätyskelpoisen jätteen kuljettamista kaatopaikalle, mikä kuuluu myös vuotta 2014 koskeviin velvoitteisiin.

Komissio harkitsee parhaillaan jätteeksi luokittelun päättämistä koskevien kriteerien laatimista biohajoavalle jätteelle. Tämän pitäisi tukea hyvälaatuisen ja sertifioitujen kompostin tuotantoa.

¹ KOM(2011) 615 lopullinen/2, 6.10.2011, sellaisena kuin se on muutettuna 14.3.2012 ja 11.9.2012.

² <http://ec.europa.eu/environment/seis/>

³ http://ec.europa.eu/environment/waste/framework/pdf/guidance_doc.pdf

KOMISSION VASTAUKSET

JOHDANTO

7.

Vuonna 1975 annettuun jätepuitedirektiiviin verrattuna vuoden 2008 direktiivi *vahvistaa* jätehierarkiaa ja saastuttaja maksaa -periaatetta.

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 10 ja 11

EU:n myöntämä rahoitus voidaan jakaa kahteen pääryhmään: rahastot, joita Euroopan komissio hallinnoi keskiteytysti ja suoraan (esim. tutkimusrahoitus), ja rahastot, joita EU ja jäsenvaltiot hallinnoivat yhdessä (esim. rakennerahastot ja koheesiorahasto). Kun rahastoja hallinnoidaan yhdessä, jäsenvaltiot toteuttavat ohjelmia kansallisella tasolla ja myöntävät rahoitusta tuensaajille (kuten yrityksille, maataloustuottajille, kunnille jne.). Jäsenvaltioilla on päävastuu asetusten vaatimusten mukaisen huolto- ja valvontajärjestelmän perustamisesta sekä sen varmistamisesta, että järjestelmä toimii tehokkaasti ja että rikkomuksia ehkäistään, havaitaan ja korjataan. Komissio toimii valvojana ja varmistuu siitä, että huolto- ja valvontajärjestelmää koskevat järjestelyt ovat sääntöjenmukaisia. Se tarkistaa järjestelmän tehokkaan toiminnan ja tekee tarvittaessa rahoitusoikaisuja.

Jäsenvaltioilla puolestaan on päävastuu EAKR-hankkeiden valinnasta, toteuttamisesta ja seurannasta.

TARKASTUKSEN SISÄLTÖ JA LÄHESTYMISTAPA

17.

Yksi otokseen valituista maista, Romania, ei ollut EU:n jäsen vuosina 2000–2006 vaan vasta vuodesta 2007 lähtien. Ehdokasmaihin sovellettiin ISPA-asetusta.

HUOMAUTUKSET

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 20 ja 21

Kaikki otokseen valitut hankkeet olivat vuosina 2000–2006 osarahoitettuja; niistä viisi sai rahoitusta ISPA:sta, kymmenen koheesiorahastosta ja loput EAKR:stä. Ne eivät kuitenkaan olleet suurhankkeita, joten komission yksiköt eivät arvioineet niitä etukäteen. Yhteisen hallinnoinnin periaatteen mukaisesti kansallisilla hallintoviranomaisilla on näissä hankkeissa vastuu tukihakemusten arvioinnista, tukimäärän määrittelystä ja hankkeiden toteuttamisen seurannasta.

24.

Joidenkin lajittelulaitosten ylikäyttö liittyy toisinaan myös merkittäviin ja odottamattomiin muutoksiin taloudellisessa toiminnassa ja jätteiden lajitteluun liittyvässä ihmisten käyttäytymisessä.

25. a)

Kuten vastauksessa huomautukseen 24 todetaan, kerättävän jätteen kokoonpanoa on vaikea ennustaa. Tämä puolestaan vaikuttaa kompostoinnin tuloksellisuuteen, jota olisi kuitenkin arvioitava kokonaisuutena. Yhden hankkeen kohdalla jäsenvaltio esimerkiksi totesi, että jätteen suurempi biohajoavuus vähensi tuotetun kompostin määrää, mutta johti toisaalta biokaasun syntymiseen.

25. b)

Komissio viittaa huomautukseen 24 antamaansa vastaukseen.

ISPA:sta ja koheesiorahastosta rahoitettujen hankkeiden yhteydessä komission yksiköt vertaavat hankkeen tavoitteiden toteutumista päättämismenettelyjen aikana sen (komission päätöksessä asetettuihin) tavoitteisiin.

Komission yksiköt panevat tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen merkille ja tarkastelevat sitä hankkeen päättämismenettelyn yhteydessä tarkistaessaan jäsenvaltion toimittamia tietoja.

KOMISSION VASTAUKSET

25. c)

Jäsenvaltioilla ei ole mitään EU:n asettamaa oikeudellista velvoitetta laatia kompostointistandardeja, sillä lainsäätäjät ei ole määrännyt näistä erikseen.

EU:n tasolla ei ole yhdenmukaistettuja kompostointistandardeja. Ks. Komission tiedonanto biojätehuollon tulevaisuudesta Euroopan unionissa (KOM(2010) 235 lopullinen) osoitteessa <http://ec.europa.eu/environment/waste/compost/developments.htm>. Tarkemmin sanottuna komissio tarkastelee biohajoavan jätteen jätteen luokittelun päättämistä koskevia kriteereitä.⁴

25. d)

Komission yksiköt panevat merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen kahdesta vajaateholla toimivasta hankkeesta ja tarkastelevat sitä hankkeen päättämismenettelyn yhteydessä tarkistaessaan jäsenvaltion toimittamia tietoja.

Yhdessä mainituista tapauksista liikakäyttö on äärimmäisen rajallista. Lisäksi kyseinen jäsenvaltio ilmoitti komissiolle, että nykyisissä suunnitelmissa määrätään uuden kompostointilaitoksen perustamisesta alueen tarpeisiin vastaamiseksi. Toisessa tapauksessa jätettä syntyi enemmän laitoksen kapasiteetin kasvusta huolimatta.

⁴ Tiedonannossa todetaan, että "kompostille ja lietteelle olisi laadittava standardit, jotta mahdollistettaisiin niiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla ja jotta niitä voitaisiin käyttää ilman, että on enempää seurattava ja valvottava maaperää, jolla niitä on käytetty" (s. 8). Jätepuitedirektiiviin perustuva menettely "jätteen luokittelun päättämiseksi" voisi olla paras tapa asettaa tällaisia standardeja. Komissio aloittelee parhaillaan työskentelyä mahdollisen ehdotuksen teknisen perustan arvioimiseksi. Kompostointistandardeja laaditaan jätteen luokittelun päättämistä koskevien kriteerien yhteydessä (laadittavana olevat tekniset luonnokset on tarvittaessa tarkoitus hyväksyä vuoden 2013 aikana). Lisätietoa viimeaikaisesta kehityksestä on saatavilla osoitteessa <http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/waste/index.html>.

26.

EU:n osarahoittamien toimien kestävyysperiaatteen mukaisuus on keskeinen periaate EU:n tukien yhteydessä. Jäsenvaltioiden on taattava, että hankkeet ovat toimintavalmiita, toimivia ja EU:n politiikkojen mukaisia.

- Kun EAKR:n ohjelmia päätetään, jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle päättämisasiakirjojen mukana luettelo keskeneräisistä ja ei-toimivista hankkeista. Tämän jälkeen niillä on enintään kaksi vuotta (31.12.2012 asti) aikaa toimittaa tietoja näiden hankkeiden päätökseen saattamisesta. Jos hankkeita ei tuolloin ole edelleenkaan päätetty, komissio varmistaa, että jäsenvaltio perii takaisin kyseessä olevat varat, tai tekee rahoitusoikaisuja.
- Koheesiorahaston osalta päättämismenettelyssä edellytetään, että investoinnista raportoidaan loppukertomuksessa, johon sisältyy alustava arvio siitä, voidaanko odotetut tulokset saavuttaa. Jäsenvaltion vastuuviranomaisten on pidettävä saatavilla kaikki hankkeen menojat ja tarkastuksia koskevat tositteet ja asiakirjat kolmen vuoden ajan viimeisestä komission suorittamasta maksusta.

Apuliassa sijaitseva hanke on keskeneräisten ja ei-toimivien hankkeiden luettelossa. Komission tietopyynnön myötä kautta 2000–2006 koskevan Apulian operatiivisen ohjelman hallintoviranomainen ilmoitti komission yksiköille 7. maaliskuuta 2012 lisäksi, että hankkeen IT-PU4 operoinnista oli tehty sopimus, joka tulisi voimaan 20. heinäkuuta 2012.

27. b)

Jäsenvaltion mukaan hankkeen tavoitteisiin ei sisällynyt kompostin tuottaminen vaan stabiloidun jätteen tai sellaisen kompostin (jätteen) tuottaminen, joka ei täytä kompostille asetettuja laatuvaatimuksia. Laitoksen rakenne huomioon ottaen hankkeelle ei voida antaa lupaa tuottaa hyvälaatuisia kompostia (uusioraaka-ainetta) teollisessa mittakaavassa vaan ainoastaan kokeiluluonteisesti, mikä olikin tilanne silloin, kun tilintarkastustuomioistuin kävi tekemässä tarkastuksen paikan päällä. Näin ollen tuotetun jätteen ei voida odottaa täyttävän lannoitetta koskevia Italian oikeudellisia vaatimuksia.

KOMISSION VASTAUKSET

Laatikko 4 - Ensimmäinen kappale

Komission yksiköt panevat merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen neljästä laitoksesta ja tarkastelevat sitä hankkeen päättämismenettelyn yhteydessä tarkistaessaan jäsenvaltioiden toimittamia tietoja (ks. myös vastaus huomautukseen 26).

Laatikko 4 - Kolmas kappale

Linaresissa Espanjassa sijaitsevan lajittelu- ja kompostointilaitoksen osalta jäsenvaltio vastasi tilintarkastustuomioistuimen huomautukseen ilmoittamalla, että tavoitteiden saavuttamisen alhainen taso johtui mm. hydrologisten olosuhteiden aiheuttamista teknisistä ongelmista. Kompostointiprosessi oli keskeytetty, jotta voitiin rakentaa jonkinlainen laitteisto hydrologisten olosuhteiden seuraamiseksi. Tämä vaikutti myös kaatopaikalle kuljetetun jätteen määrään. Jäsenvaltion mukaan näiden ongelmien ratkaisemiseksi on ryhdytty toimiin.

28.

Tavoitteet biohajoavan jätteen kaatopaikalle ohjautumisen välttämiseksi on saavutettava kansallisella tasolla. Ensimmäinen tavoite asetettiin heinäkuulle 2006. Komissio tutkii parhaillaan nykyisten kaatopaikalle ohjautumisen välttämistavoitteiden saavuttamista, ja tähän liittyen on käynnistetty EU Pilot -kokeiluhankkeita⁵.

28. a)

Yhdellä kaatopaikalla, jolla ei ole esikäsitteilyjärjestelmää, ainoastaan 31 prosenttia kaatopaikalle tuodusta jätteestä sisälsi orgaanista ainesta. Lisäksi niiden asukkaiden osuus, joilla ei ole mahdollisuutta orgaanisen jätteen erillisereykseen, on laskenut 69 prosentista 35 prosenttiin vuonna 2010. Niinpä orgaanisen jätteen osuus kaatopaikalle kuljetetusta jätteestä on kutistunut.

Komission yksiköt panevat joka tapauksessa merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen ja tarkastelevat sitä hankkeen päättämismenettelyn yhteydessä tarkistaessaan jäsenvaltioiden toimittamia tietoja (ks. myös vastaus huomautukseen 26).

28. b)

Jäsenvaltion toimittamien tietojen mukaan yhden kaatopaikan tuloksellisuuteen vaikuttivat mm. hydrologiset olosuhteet, mutta ongelmien ratkaisemiseksi on ryhdytty toimiin.

Toisen laitoksen osalta komissio on saanut jäsenvaltion toimittamista tiedoista sen käsityksen, että tuloksellisuuden on vaikuttanut alueen ulkopuolelta tullut huomattava määrä erottelematonta jätettä.

29.

Komissio viittaa huomautukseen 26 antamaansa vastaukseen sen laitoksen osalta, joka ei tarkastuksen aikaan ollut vielä toiminnassa.

Komission yhteisvastaus huomautukseen 30 ja laatikkoon 5

Havainnot pannaan merkille. Siltä osin kuin kaatopaikkadirektiivin kaatopaikkakaasujen hallintaa koskevia asiaankuuluvia säännöksiä on rikottu, komissio tutkii asiaa asianomaisten jäsenvaltioiden kanssa EU Pilot -hankkeen kautta.

Laatikossa 5 mainitun italialaishankkeen osalta komission yksiköt panevat merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen ja tarkastelevat sitä hankkeen päättämismenettelyn yhteydessä tarkistaessaan jäsenvaltion toimittamia tietoja (ks. myös vastaus huomautukseen 26).

Laatikossa 5 mainitun romanialaishankkeen osalta komissio toteaa, että silloin, kun arvioitiin asiakirjoja, jotka Romanian viranomaiset olivat toimittaneet rahoituspöytäkirjan 8 artiklassa asetettujen erityisehtojen täyttämiseksi, toimivaltaisten kansallisten viranomaisten ISPA-hankkeelle myöntämässä ympäristöluvassa määrättiin uusien kaatopaikkojen "kaatopaikkakaasujen keräys- ja soihduttamisjärjestelmistä" sekä valvontaohjelmasta, joka seuraa "kaatopaikkakaasujen määrää ja laatua kaatopaikalla valituissa edustavissa osissa".

⁵ EU Pilot on komission ja jäsenvaltioiden välinen tiedonvaihtojärjestelmä, jonka tavoitteena on löytää ratkaisuja mahdollisiin EU:n oikeuden rikkomisiin ilman, että on tarpeen käynnistää rikkomisesta johtuva menettely.

KOMISSION VASTAUKSET

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 31 ja 32

Kaatopaikkadirektiivissä ei aseteta sitovia hajupäästörajvoja, mutta siihen sisältyy yleinen vaatimus⁶, jonka perusteella kaatopaikanpitäjiä kehoitetaan minimoimaan haitta-vaikutukset, kuten hajut. Yhdessä hankkeessa asennettiin lisälaitteita (useita tuulettimia sekä biologinen suodatin) hajuhaittojen välttämiseksi kansallisella tasolla myönnetyn asianomaisen luvan mukaisesti.

Komission yksiköt panevat merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen ja tarkastelevat sitä hankkeen päättämismenettelyn yhteydessä tarkistaessaan jäsenvaltioiden toimittamia tietoja (ks. myös vastaus huomautukseen 26).

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 33 ja 34

Komissio tiedostaa, että kaatopaikan sulkemista ja jälkihoiltoa koskeviin kuluihin liittyvä ongelma on järjestelmäongelma, joka edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa.

Komissio aloittaa jäsenvaltioiden kanssa teknisen tason neuvottelut.

Koheesiopolitiikkaan liittyvässä vuosia 2007–2013 koskevassa suurhankkeiden hakulomakkeessa hakijat veloitettiin osoittamaan, että toiminta- ja ylläpitokustannukset, jälleenhankintakustannukset mukaan luettuina, katetaan tietyn viitejakson ajaksi hankkeen kestävyysperiaatteen mukaisuuden varmistamiseksi. Jäännösarvo, joka voidaan määritellä virtuaaliseksi likvidatioarvoksi, on myös otettava huomioon suurhankkeiden rahoitusanalyysissä.

Komission yksiköt panevat merkille tilintarkastustuomioistuimen huomautuksen ja tarkastelevat sitä hankkeen päättämismenettelyn yhteydessä tarkistaessaan jäsenvaltion toimittamia tietoja.

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 37 ja 38

Alueetasolla ei ole oikeudellisia raportointivelvoitteita: direktiivit ja niissä asetetut velvoitteet, tavoitteet mukaan luettuina, osoitetaan jäsenvaltioille.

Jäsenvaltioiden on vuonna 2008 annetun jätepuitedirektiivin mukaisesti raportoitava edistymisestään yhdyskuntajätteen kierrätys- ja hyödyntämistavoitteiden saavuttamisessa kansallisella tasolla. Raportointi alkoi vuonna 2012.

Komissio alkoi kuitenkin vuonna 2010 kerätä EU:n tasolla alueellisia yhdyskuntajätetilastoja. Komissio soveltaa laatu-puitteita, jotka otettiin käyttöön vuonna 1995 vuotuisten yhdyskuntajätetilastojen laatimista varten.

Jäsenvaltiot luovuttavat yhdyskuntajätteen keräystietoja komissiolle vapaaehtoisesti komission vuotuisen tilasto-ohjelman mukaisesti.

Jäsenvaltioiden olisi raportoitava säännöllisesti edistymisestään jätevirtoja koskevissa EU-direktiiveissä asetettujen tavoitteiden saavuttamisessa.

Komissio työskentelee jatkuvasti tietojen laadun parantamiseksi antamalla ohjeistusta ja tuottamalla koulutusmateriaalia sekä järjestämällä työpajoja, joihin osallistuu tiedontuottajia eri jäsenvaltioista.

Jätetilastot ja johdetut indikaattorit julkaistaan komission verkkosivustolla osoitteessa <http://ec.europa.eu/eurostat>.

⁶ Ks. direktiivin liitteessä I oleva 5 kohta.

KOMISSION VASTAUKSET

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 40 ja 41

Tarkastusjaksolla sovellettu EU-lainsäädäntö ei sisältänyt erilliskeräystä koskevia oikeudellisia velvoitteita. Vuonna 2008 annetussa jätepuitedirektiivissä jäsenvaltiot velvoitetaan järjestämään ainakin paperin, lasin, metallin ja muovin erilliskeräys vuoteen 2015 mennessä. Oikeudellisesti sitovassa jätehierarkiassa kaatopaikalle kuljettaminen sijoittuu jätehuolto- ja jätteenkäsittelyvaihtoehtojen joukossa viimeiseksi. Kaatopaikoille kuljettaminen olisi aiheesta *Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa* annetun tiedonannon (KOM(2011) 571 lopullinen) mukaan rajattava vuoteen 2020 mennessä ainoastaan kertakäyttötuotteisiin ja kierrätyskelvottomaan jätteeseen. Lopuksi todettakoon, että kaatopaikkoja koskevat tavoitteet asetetaan kansallisella, ei alueellisella tasolla.

42.

Kuten tilintarkastustuomioistuimen alaviitteessä selitetään, EU:n jätelainsäädännössä asetetut asianomaiset tavoitteet ovat kansallisia.

43. b)

Komissio on käynnistänyt rikkomisesta johtuvan menettelyn neljää tarkastuksen kohteena ollutta jäsenvaltiota vastaan, koska niiden alueella on laittomia kaatopaikkoja.

44.

Komissio käynnistää rikkomisesta johtuvan menettelyn heti, kun tällainen laitton käytäntö havaitaan.

44. a)

Hankkeiden toteuttamisajankohtana ei ollut voimassa EU:n lainsäädäntöön perustuvia velvoitteita biohajoavan jätteen erilliskeräyksestä.

Vuonna 2008 annetun jätepuitedirektiivin 22 artiklassa jäsenvaltioita kannustetaan biojätteen erilliskeräykseen. Kyseessä ei kuitenkaan ole oikeudellinen velvoite.

47.

Julkistamistoimenpiteet, kuten järjestelmän käyttäjän toteuttamat tiedotuskampanjat, ovat pakollisia kaikille koheesiopolitiikan tai EAKR:n kautta osarahoitetuille hankkeille. Vuosia 2000–2006 koskevien koheesiorahaston hankkeiden osalta tämä tarkistettiin ohjelman päättämisen yhteydessä loppuraporttien perusteella.

48. b)

Toimivaltaisten kansallisten/alueellisten/paikallisten viranomaisten vastuulla on varmistaa, että tiedotuskampanjoita toteutetaan väestön tietoisuuden lisäämiseksi jätehuollon käytänteistä ja käytettävissä olevasta infrastruktuurista. On kuitenkin tunnustettu tosiasia, että tarvitaan jatkuvia toimia, jotta voidaan varmistaa väestön täysimääräinen osallistuminen ja siten jätteen keräyksen ja yleisen jätehuollon onnistuminen.

Romanialle on lisäksi myönnetty neljän vuoden mittainen kaatopaikalle ohjautumisen välttämistavoitteita koskeva poikkeuslupa, joten sen täytyy saavuttaa tavoitteet vuoteen 2020 mennessä.

50.

Komissio viittaa huomautukseen 44 a) antamaansa vastaukseen.

52.

Komissio viittaa huomautukseen 44 a) antamaansa vastaukseen.

EU:n jätelainsäädännössä ei ollut oikeudellista velvoitetta hyväksyä kompostointistandardeja.

Lisäksi komissio tarkastelee parhaillaan jätteeksi luokittelun päättämistä koskevia kriteereitä biohajoavan jätteen osalta.

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 53 a) ja b)

Komissio on samaa mieltä siitä, että taloudellisten välineiden käyttö voi auttaa jäsenvaltioita Euroopan unionin toiminnasta tehdystä sopimuksessa vahvistetun saastuttaja maksaa -periaatteen soveltamisessa.⁷

Tällaiset taloudelliset välineet auttavat jäsenvaltioita saavuttamaan tavoitteet jotka on asetettu asiakirjassa *Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa* (KOM(2011) 571 lopullinen). Parhaita tuloksia saavuttaneiden jäsenvaltioiden kokemukset ovat osoittaneet, että asianmukaiset taloudelliset välineet ovat olennaisia jätehuoltotulosten parantamisen kannalta. Niiden resepti jätehuoltoon on yksinkertainen: jätehieron ensimmäisistä vaihtoehtoista tulee tehdä taloudellisesti houkuttelevampia kaatopaikanpitäjille ja palkitsevampia kansalaisille. Esimerkkinä mainittakoon "maksaa itse omat jätekustannuksesi" -järjestelmät.

⁷ Komission äskettäin teettämän tutkimuksen (http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/final_report_10042012.pdf) mukaan taloudelliset välineet (kuten kaatopaikkaverot, laajennettu tuottajan vastuu ja "maksaa itse omat jätekustannuksesi" -järjestelmät) ovat keskeisiä ja tehokkaita kierrätystavoitteiden saavuttamisessa.

KOMISSION VASTAUKSET

55.

Rakennerahastojen sääntelykehysten mukaan jäsenvaltioilla ei ollut velvoitetta toimittaa tietoja tällaisista toimenpiteistä.

Lainsäätäjä ei sisällyttänyt koheesiopoliittiseen rahoitukseen vuosina 2000–2006 ja 2007–2013 ennakkoehtomekanismia täytäntöönpanokelpoisena oikeudellisena välineenä (mitä parhaillaan harkitaan kauden 2014–2020 osalta), mikä mahdollistaa hankkeen hylkäämisen esimerkiksi taloudellisten tukitoimenpiteiden riittämättömyyden perusteella.

55. a)

Erityisesti todettakoon, että vuonna 1975 annettuun jättepuitedirektiiviin ei sisällynyt mitään velvoitteita taloudellisten välineiden käyttämiseen. Vuonna 2008 annetussa jättepuitedirektiivissä sen sijaan todetaan, että jäsenvaltiot *voivat* kuvailla taloudellisten välineiden käyttöä jätehuoltosuunnitelmissaan.

56.

Koheesiopoliittikkaa koskevissa asetuksissa ei ollut erityisiä säännöksiä, jotka olisivat yhdistäneet EU-rahoituksen ja EU:n jätelainsäädäntöön sisältyvien täytäntöönpanokertomusten määräykset.

Komissio on ehdottanut koheesiopoliittikkaa ohjelmakaudella 2014–2020 koskevia ennakkoehtoja. Jätehuollon osalta eräs jätteitä koskevien ehtojen kriteereistä velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan vuonna 2008 annetun jättepuitedirektiivin mukaisia jätehuoltosuunnitelmia, joten ne eivät voi enää laatia epätäydellisiä raportteja ja saada samaan aikaan rakennetoimista peräisin olevaa rahoitusta.

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 57, 58 ja 59

Komissio on ottanut saastuttaja maksaa -periaatteen huomioon koheesiopoliittikan ja suurhankkeiden yhteydessä sisällyttämällä maksuja (käyttömaksut) tuen tasoa koskeviin laskelmiin.

Periaatteen soveltamista tulee tarkastella yhdessä kannattavuusperiaatteen kanssa. Tuloja tuottavien hankkeiden osalta myönnetyn tuen taso perustuu tasapainotettuun lähestymistapaan, jossa laajempien kustannusten ja hyötyjen analyysissä otetaan huomioon useita seikkoja, kuten saastuttaja maksaa -periaate, kohtuulliset maksut ja tehokkuus, kuten komission vuonna 2002 julkaisemassa ja vuonna 2008 päivittämässä kustannus-hyötyanalyysissä koskevassa oppaassa ohjeistetaan.

Vuonna 1999 julkaistussa valmisteluasiakirjassa 1: ”Saastuttaja maksaa -periaatteen soveltaminen” kannustettiin soveltamaan periaatetta laajemmin luokittelemalla yhteisön tuen tasoa ja välttämällä tilannetta, jossa sellaiselle jäsenvaltiolle, joka sisällyttää saastuttaja maksaa -periaatteen osarahoitettuihin toimiin, määritellään matalampi tukitaso kuin sellaiselle, joka ei toimi näin. Valmisteluasiakirjassa annettiin vain suuntaa-antavaa ohjeistusta. Siinä todetaan, että periaatteen soveltamisen ”on oltava yhteensopivaa taloudellisen ja sosiaalisen koheesion tavoitteiden kanssa” ja että ”siinä on otettava huomioon maksujen sosiaalinen hyväksyntä”. Lisäksi korostetaan yksiselitteisesti, että ”siksi on tärkeää tarkastella saastuttaja maksaa -periaatteen soveltamista laajasta näkökulmasta”. Tilaa ei näin ollen jää ehdotetun tukitason mukauttamiselle kunkin hankkeen erityisehtojen perusteella.

60.

Jättepuitedirektiivin 14 artiklan mukaan jätehuollon kustannusten tulee olla kansallisella tasolla määriteltävän alkupe räisen tuottajan vastuulla.

63.

Jäsenvaltioiden on hyväksyttävä jätteen syntymisen ehkäisemisohjelmia viimeistään 12. joulukuuta 2013. Lisäksi komissio käsittelee jätteen syntymisen ehkäisemistä jättepuitedirektiivin 9 artiklan mukaisesti. Artiklan nojalla komission on vuoden 2014 loppuun mennessä annettava Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomukset, joihin liitetään tarvittaessa säädösehdotukset mm. jätteen syntymisen ehkäisemistä ja irtikytkentää koskevista vuodeksi 2020 asetetuista tavoitteista.

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 64 ja 65

Jätteen käsittelyllä on tarpeen vähentää mahdollisimman pitkälti jätteen kielteisiä ympäristö- ja terveysvaikutuksia, ja sen on oltava resurssitehokkuuden periaatteiden mukaista. Komissio tiedostaa, että ’käsittelyn’ käsitteen määrittely on järjestelmään liittyvä ongelma, joka edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa.

KOMISSION VASTAUKSET

PÄÄTELMÄT JA SUOSITUKSET

Komissio on käynnistänyt Italiaa vastaan rikkomisesta johtuvan menettelyn, koska Italia on lähettänyt käsittelemätöntä jätettä kaatopaikalle (joka ei kuulunut tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen piiriin). Menettely on perustellun lausunnon antamisvaiheessa. Rikkomisesta johtuva menettely saattaa edetä Euroopan unionin tuomioistuimeen, jolloin komissio olettaisi tuomioistuimen selvittävän tuomiossaan kaatopaikkadirektiivissä käytetyn 'käsittelemätön' käsitteen merkitystä.

Jos menettely etenee Euroopan unionin tuomioistuimeen, komissio harkitsee ensimmäiseksi asian käsittelemä jäsenvaltioiden kanssa teknisellä tasolla.

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 66 ja 67

Jäsenvaltioilla ei ole minkäänlaista EU:n asettamaa oikeudellista velvoitetta laatia kompostointistandardeja, sillä lainsäätäjät ei ole määrännyt niistä erikseen.

Komission vuonna 2010 antamassa tiedonannossa määritellään biojätehuollon tulevaisuus Euroopan unionissa (KOM(2010) 235 lopullinen)⁸.

68.

Komissio tiedostaa, että kaatopaikan sulkemista ja jälkihuoltoa koskeviin kuluihin liittyvä ongelma on järjestelmäongelma, joka edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa. Komissio aloittaa jäsenvaltioiden kanssa teknisen tason neuvottelut.

⁸ Tiedonannossa todetaan, että "kompostille ja lietteelle olisi laadittava standardit, jotta mahdollistettaisiin niiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla ja jotta niitä voitaisiin käyttää ilman, että on enempää seurattava ja valvottava maaperää, jolla niitä on käytetty" (s. 8), <http://ec.europa.eu/environment/waste/compost/developments.htm>. Jätepuitedirektiivin perustuva menettely "jätteeksi luokittelun päättämiseksi" voisi olla paras tapa asettaa tällaisia standardeja. Komissio aloittelee parhaillaan työskentelyä mahdollisen ehdotuksen teknisen perustan arvioimiseksi. Kompostointistandardeja laaditaan jätteeksi luokittelun päättämistä koskevien kriteerien yhteydessä (laadittavana olevat tekniset luonnokset on tarvittaessa tarkoitus hyväksyä vuoden 2013 aikana). Lisätietoa viimeaikaisesta kehityksestä on saatavilla osoitteessa <http://susproc.jrc.ec.europa.eu/activities/waste/index.html>.

69.

Komissiolla ei toimenpideohjelmiä arvioidessaan ollut oikeudellista velvoitetta tarkistaa koheesiopolitiikan kautta osarahoitettujen hankkeiden asianmukaisuutta ja arvioida jätehuoltosuunnitelmien sisältöä tai velvoittaa sisällyttämään niihin tukitoimenpiteitä.

Jätteen erilliskeräys ei ollut EU:n oikeudellinen vaatimus hankkeiden hyväksymisen ja täytäntöönpanon aikaan.

Komissio on ehdottanut koheesiopolitiikkaa ohjelmakaudella 2014–2020 koskevia ennakkoehtoja. Jätehuollon osalta eräs jätteitä koskevien ehtojen kriteereistä velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan vuonna 2008 annetun jättepuitedirektiivin mukaisia jätehuoltosuunnitelmia, joten ne eivät voi enää laatia epätäydellisiä raportteja ja saada samaan aikaan rakennetoimista peräisin olevaa rahoitusta.

Komissio kehittää aiheesta *Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa* (KOM(2011) 571 lopullinen) antamansa tiedonannon mukaisesti politiikkaa, jonka tavoitteena on minimoida jätteiden kuljetus kaatopaikoille ja kasvattaa kierrätysastetta. Tästä syystä olisi ratkaisevan tärkeää panna täytäntöön taloudellisia välineitä, joita ovat esimerkiksi kaatopaikkavero sekä jätteen erilliskeräykseen liittyvät "maksu itse omat jätekustannuksesi" -järjestelmät.

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 70 b) ja c)

Kansallisen tai alueellisen tason yhdenmetyillä lähestymistavoilla on jätehuollossa keskeinen rooli jätelaitosten toiminnan tuloksellisuuden parantamisessa.

71.

Komissio tutkii parhaillaan kaatopaikalle ohjautumisen välttämistavoitteiden saavuttamista EU Pilot -kokeiluhankkeiden kautta.

72.

Komissio tiedostaa, että kaatopaikan sulkemista ja jälkihuoltoa koskevien kulujen kattamiseen tarkoitettuihin rahavakuuksiin liittyvä ongelma on järjestelmäongelma, joka edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa.

Komissio aloittaa jäsenvaltioiden kanssa teknisen tason neuvottelut.

KOMISSION VASTAUKSET

Suositus nro 1 b)

Jätepuitedirektiivin säännöksiin liittyvät ennakkoehdot on sisällytetty komission ehdottamaan asetukseen⁹ yhteisistä säännöksistä ohjelmakaudelle 2014–2020.

73.

Aluetasolla ei ole asetettu tavoitteita.

Komissio alkoi vuonna 2010 kerätä Euroopan unionin tasolla alueellisia yhdyskuntajätetilastoja.

Komissio soveltaa laatupuitteita, jotka otettiin käyttöön vuonna 1995 vuotuisten yhdyskuntajätetilastojen laatimista varten.¹⁰

74. a)

Tarkistetulla jätepuitedirektiivillä 2008/98/EY vahvistettu EU:n jätteiden käsittelyn hierarkia, jossa ehkäisemistä pidetään parhaana jätehuollon vaihtoehtona, ei tarkastuksen ajankohtana ollut vielä oikeudellisesti sitova.

Tilintarkastustuomioistuimen tarkastamana jaksona (vuosina 2000–2009) henkilöä kohti tuotetun yhdyskuntajätteen määrä kasvoi 16 jäsenvaltiossa, väheni yhdeksässä ja pysyi samana kahdessa jäsenvaltiossa.

74. b)

Tarkastusjaksolla sovellettu EU-lainsäädäntö ei sisältänyt erilliskeräystä koskevia oikeudellisia velvoitteita. Vuonna 2008 annetussa jätepuitedirektiivissä jäsenvaltiot veloitetaan järjestämään ainakin paperin, lasin, metallin ja muovin erilliskeräys vuoteen 2015 mennessä. Oikeudellisesti sitovassa jätehierarchyssä kaatopaikalle kuljettaminen sijoittuu jätehuolto- ja jätteenkäsittelyvaihtoehtojen joukossa viimeiseksi. Kaatopaikoille kuljettaminen olisi aiheesta *Etene-missuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa* annetun tiedonannon (KOM(2011) 571 lopullinen) mukaan rajattava vuoteen 2020 mennessä ainoastaan kertakäyttötuotteisiin ja kierrätyskelvottomaan jätteeseen. Lopuksi todettakoon, että kaatopaikkoja koskevat tavoitteet asetetaan kansallisella, ei alueellisella tasolla.

74. c)

Komissio käynnistää rikkomisesta johtuvan menettelyn heti, kun tällainen laitton käytäntö havaitaan.

Suositus nro 2 a)

Komissio kannattaa tätä suositusta ja kannustaa jäsenvaltioita laatimaan julkisia jätehuoltotietokantoja. Puitteet tälle luodaan komission ehdotuksessa yhteiseksi ympäristötietojärjestelmäksi¹¹. Jätetilastot ja johdetut indikaattorit julkaitaan komission verkkosivuilla¹².

Suositus nro 2 b)

Yhdyskuntajätteen osalta komissio perusti jo vuonna 1995 järjestelmän, joka koskee tietojen vapaaehtoista keräämistä ja kokoamista jäsenvaltiotasolla ja johon sovelletaan virallisten tilastojen laatupuitteita. Lisäksi komissio perusti vuonna 2010 vapaaehtoisen järjestelmän aluetason tilastojen tuottamista varten.

Suositus nro 2 c)

Komissio on ehdottanut koheesipolitiikkaa ohjelmakaudella 2014–2020 koskevia ennakkoehtoja. Jätehuollon osalta eräs jätteitä koskevien ehtojen kriteereistä velvoittaa jäsenvaltiot ryhtymään tarvittaviin toimiin jätepuitedirektiivin edellyttämien, vuoteen 2020 tähtäävien tavoitteiden saavuttamiseksi.

75.

Komissio yhtyy tilintarkastustuomioistuimen käsitykseen siitä, että tukitoimenpiteet auttavat maksimoimaan EU:n rahoituksen vaikuttavuuden. Koheesipoliittiseen rahoitukseen ei vuosina 2000–2006 ja 2007–2013 sisällytetty ennakkoehtomekanismia täytäntöönpanokelpoisena oikeudellisena välineenä, mikä mahdollistaa yksityiskoh- taisten tietojen pyytämisen näistä toimenpiteistä tai hankkeen hylkäämisen tukitoimenpiteiden riittämättömyyden perusteella.

76.

Komissiolla ei kaudella 2000–2006 ollut oikeudellista velvoitetta vaatia tukitoimenpiteiden sisällyttämistä hankkeisiin.

⁹ KOM(2011) 615 lopullinen/2, 6.10.2011, sellaisena kuin se on muutettuna 14.3.2012 ja 11.9.2012.

¹⁰ <http://ec.europa.eu/eurostat/waste>

¹¹ <http://ec.europa.eu/environment/seis/>

¹² <http://ec.europa.eu/eurostat/waste>

KOMISSION VASTAUKSET

76. b)

Kaatopaikkadirektiivin tavoitteita, joilla pyritään välttämään biohajoavan jätteen ohjautuminen kaatopaikalle, sovelletaan kansallisella, ei alueellisella tasolla.

76. c)

EU ei ole asettanut oikeudellisia velvoitteita laatia kompostointistandardeja kansallisella tasolla.

Komission yhteisvastaus huomautuksiin 76 d) ja e)

Komissio on samaa mieltä siitä, että taloudellisten välineiden käyttö voi auttaa jäsenvaltioita Euroopan unionin toiminnasta tehdyssä sopimuksessa vahvistetun ”saastuttaja maksaa”-periaatteen soveltamisessa.¹³

Saastuttaja maksaa -periaatetta sovelletaan yhdessä kannattavuusperiaatteen kanssa. Myönnetyn osarahoituksen määrä perustuu tasapainotettuun lähestymistapaan, jossa otetaan huomioon molemmat periaatteet ja joka saattaa johtaa erikokoisiin tukiin.

Suositus nro 3 a) ii)

Erilliskeräyksistä tulee vuonna 2015 oikeudellinen velvoite monien jätevirtojen (ei kuitenkaan biohajoavan jätteen) osalta.

Suositus nro 3 a) iii)

Komissio kehittää aiheesta *Etenemissuunnitelma kohti resurssitehokasta Eurooppaa* (KOM(2011) 571 lopullinen) antamansa tiedonannon mukaisesti politiikkaa, jonka tavoitteena on minimoida jätteiden kuljetus kaatopaikoille ja kasvattaa kierrätysastetta. Tästä syystä olisi ratkaisevan tärkeää ottaa käyttöön taloudellisia välineitä, esimerkiksi kaatopaikkaverot ja jätteen erilliskeräykseen liittyvät ”maksu itse omat jätekustannuksesi”-järjestelmät.

Suositus nro 3 b) i)

Komissio on ehdottanut koheesiopolitiikkaa ohjelmakaudella 2014–2020 koskevia ennakkoehtoja. Jätehuollon osalta eräs jätteitä koskevien ehtojen kriteereistä velvoittaa jäsenvaltiot laatimaan vuonna 2008 annetun jättepuitedirektiivin 29 artiklan mukaisia jätteen syntymisen ehkäisemistä koskevia ohjelmia.

Suositus nro 3 b) ii)

Komissio soveltaa tällä hetkellä ”saastuttaja maksaa”-periaatetta sekä tuen määrän vähentämistä hyödyntämällä kattavaa lähestymistapaa, jossa huomioidaan sekä kannattavuus että tehokkuus.

77. a)

EU:n jätelainsäädännössä ei aseteta jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevia tavoitteita. Jäsenvaltioiden on laadittava joulukuun 12. päivään 2013 mennessä jätteiden syntymisen ehkäisemisohjelmia, joihin sisältyy jätteiden syntymisen ehkäisytöimenpiteitä. Niistä annetaan esimerkkejä vuonna 2008 annetun jättepuitedirektiivin liitteessä IV.

77. c)

Jäsenvaltioilla ei ole minkäänlaista EU:n asettamaa oikeudellista velvoitetta laatia kompostointistandardeja, sillä lainsäätäjät ei ole määrännyt niistä erikseen.¹⁴

Lisäksi komissio tarkastelee parhaillaan jätteen luokittelun päättämistä koskevia kriteereitä biohajoavan jätteen osalta.

77. d)

Komissio tiedostaa, että kaatopaikan sulkemista ja jälkihuoltoa koskevien kulujen kattamiseen tarkoitettuihin rahavakuuksiin liittyvä ongelma on järjestelmäongelma, joka edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa.

Komissio aloittaa jäsenvaltioiden kanssa teknisen tason neuvottelut.

¹³ Komission äskettäin teettämän tutkimuksen (http://ec.europa.eu/environment/waste/pdf/final_report_10042012.pdf) mukaan taloudelliset välineet (kuten kaatopaikkaverot, laajennettu tuottajan vastuu ja ”maksu itse omat jätekustannuksesi”-järjestelmät) ovat olennaisia ja tehokkaita kierrätystavoitteiden saavuttamisessa.

¹⁴ Ks. Komission tiedonanto biojätehuollon tulevaisuudesta Euroopan unionissa (KOM(2010) 235 lopullinen) osoitteessa <http://ec.europa.eu/environment/waste/compost/developments.htm>. Komissio on laatinut suuntaviivat elinkaarijätteen soveltamisesta biojätehuoltoon, ks. <http://lct.jrc.ec.europa.eu/pdf-directory/D4A-Guidance-on-LCT-LCA-applied-to-BIO-WASTE-Management-Final-ONLINE.pdf>.

KOMISSION VASTAUKSET

Suositus nro 4 a)

Komissio esittää vuoden 2014 loppuun mennessä Euroopan parlamentille ja neuvostolle¹⁵ kertomukset, joihin liitetään tarvittaessa säädösehdotukset mm. jätteiden syntymisen ehkäisemistä ja irtikytkentää koskevista vuodeksi 2020 asetetuista tavoitteista. Komissio ehdotti jätteiden syntymisen ehkäisemistä koskevia tavoitteita vuonna 2008 toteutetun jätepuitedirektiivin tarkistamisen yhteydessä, mutta niistä ei päästy sopuun yhteispäätösmenettelyssä.

Suositus nro 4 b)

Komissio on käynnistänyt Italiaa vastaan rikkomisesta johtuvan menettelyn, koska Italia on lähettänyt käsittelemätöntä jätettä kaatopaikalle (joka ei kuulunut tilintarkastustuomioistuimen tarkastuksen piiriin). Menettely on perustellun lausunnon antamisvaiheessa. Rikkomisesta johtuva menettely saattaa edetä Euroopan unionin tuomioistuimeen, jolloin komissio olettaisi tuomioistuimen selvittävän tuomiossaan kaatopaikkadirektiivissä käytetyn 'käsittelemätön' käsitteen merkitystä.

Jos menettely etenee tuomioistuimeen, komissio harkitsee ensimmäiseksi asian käsittelyä jäsenvaltioiden kanssa teknisellä tasolla.

Suositus nro 4 c)

Komissio tarkastelee parhaillaan jätteeksi luokittelun päättämistä koskevia kriteereitä biohajoavan jätteen osalta.

Suositus nro 4 d)

Komissio tiedostaa, että kaatopaikan sulkemista ja jälkihuoltoa koskevien kulujen kattamiseen tarkoitettuihin rahavakuuksiin liittyvä ongelma on järjestelmäongelma, joka edellyttää kokonaisvaltaista lähestymistapaa.

Komissio aloittaa jäsenvaltioiden kanssa teknisen tason neuvottelut.

¹⁵ Jätepuitedirektiivin 9 artiklan mukaisesti.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin

Erityiskertomus nro 20/2012

Onko yhdyskuntajätehuollon infrastruktuurihankeiden rahoitus rakennetoimista vaikuttava tapa auttaa jäsenvaltioita saavuttamaan EU:n jätepolitiikan tavoitteet?

Luxemburg: Euroopan unionin julkaisutoimisto

2012 – 66 s. – 21 × 29,7 cm

ISBN 978-92-9241-008-7

doi:10.2865/41627

MISTÄ EU:N JULKAISUJA SAA?

Maksuttomat julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>)
- Euroopan unionin edustustoista tai lähetystöistä.
Yhteystiedot löytyvät internetosoitteesta <http://ec.europa.eu>, tai ne saa lähettämällä faksin numeroon +352 2929-42758.

Maksulliset julkaisut:

- EU Bookshopista (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksulliset tilaukset (esimerkiksi EUVL:n vuosikerta, tuomioistuinten oikeustapauskokoelmat):

- Euroopan unionin julkaisutoimiston myyntiedustajalta
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_fi.htm).

ILMAN ASIANMUKAISTA KERÄYSTÄ, KÄSITTELYÄ JA LOPPUKÄSITTELYÄ YHDYSKUNTAJÄTTEESTÄ VOI AIHEUTUA YMPÄRISTÖHAITTOJA. TÄMÄN VUOKSI EU ON OTTANUT KÄYTTÖÖN YHTEISET STANDARDIT JA TAVOITTEET YHDYSKUNTAJÄTEHUOLTOA KOSKEVIEN DIREKTIIVIEN MUODOSSA JA OSARAOITTANUT JÄTEHUOLLON INFRASTRUKTUUREJA TIETYILLÄ ALUEILLA. TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN TUTKI TÄSSÄ KERTOMUKSESSA, OVATKO KYSEISET INFRASTRUKTUUREIHIN TEHDYT INVESTOINNIT OLLEET VAIKUTTAVIA JA OVATKO NE AUTTANEET SAAVUTTAMAAN EU:N JÄTEPOLITIIKAN TAVOITTEET.

EUROOPAN TILINTARKASTUSTUOMIOISTUIN

ISBN 978-92-9241-008-7

9 789292 410087